potu verò præter intentionem contigit ebrietas, & ex ebrie-
tate homicidium. In hoc verò non tantum potus fuit volun-
tarius, ſed etiam ebrietas, ex qua immediatè homicidium
proceſſit. Undè hìc fuit illata culpa, & dedit cauſam proxi-
mam homicidio, aut remotam quidem, ſed tamen ad homici-
dium ordinatam, quæ ſufficit ad incurrendam irregularitatem
47 ſecundum Marian. Socin. in c. *De cætero*, n. 9. & hìc dixi
n. 16. *de homicid.* præcognoſcere enim debuit, & potuit faci-
lè poſſe contingere, ut in ebrietate aliquem percuteret, vel
offenderet; quia pluries injuriantur ebrii, quàm ſobrii, ut
patet per Philoſoph. 2. *Politicor.* & per D. Thomam *in* 1. 2.
qu. 76. *n.* 4. *ad* 4. *in fin.* & Bald. in *l.* 1. *n.* 40. *C. Undè vi.*
Et propterea *Proverb.* 20. dicitur *tumultuoſa ebrietas*, ut in
c. Luxurioſa, 35. *diſt.* alii legunt *contumelioſa*, ut Joan.
48 Capiſtr. in *c. A crapula*, *in* 1. *notab. ſupra*, *de vita & honeſt.*
Clericor. & culpam mortalem eſſe ſe ſcienter inebriare pro-
bat, Thom. in 2. 2. *quæſt.* 150. *d. art.* 2. Abb. Antiq. in d.
c. A crapula, *n.* 3. per textum in *c. Nullus de conſec. diſt.* 5.
Navarr. *in Manuali c.* 23. *n.* 121. & dixi latiſſimè in eodem
c. A crapula, *à n.* 24. & in hoc ſecundo caſu procedit opinio
ejuſdem D. Thomæ *in* 1. 2. *qu.* 77. *art.* 7. Loquitur enim ex-
preſſè de illo, qui voluntariè inebriatur.
49 Cæterùm in practica arbitror indiſtinctè ebrium homicidam
debere ſe irregularem reputare, & abſtinere à miniſterio alta-
ris hoc præcipuo fundamento, quia cùm in hoc articulo ſint
ex utraque parte autoritates, & rationes probabiles, hinc
ſtatus rei dubius conſtituitur, ut patet in 1. *Topicor. cap.* 9.
in princ. ubi problemata idcircò dicuntur dubitationem habe- 50
re, quia de utriſque ſunt rationes ſuaſibiles, & latiſſimè pro-
bavi in *c. Ne innitaris*, *à n.* 125. *uſque ad n.* 171. *de Conſt.* 51
In dubio autem non tantùm facti, ſed etiam juris tenetur
quis ex præcepto in foro pœnitentiali, vel quaſi pœnitentiali
amplecti partem tutiorem præſertim in materia irregularitatis,
ut ſimiliter probavi in eod. *c. Innitaris*, *à n.* 71. *uſque ad n.*
219. ubi etiam oſtendi falſam eſſe differentiam, quam non-
nulli ex recentioribus Theologis ſubtiliter excogitarunt inter
dubium juris abſolutum, & dubium juris, & perſonæ ſi-
mul.
Accedit quòd vix poſſet eſſe ſine ſcandalo, ut ebrius ex 52
immoderato uſu vini hodiè homicidium committeret, & cras
nulla prævia diſpenſatione miniſtraret in altari corpus, & ſan-
guinem Chriſti; & cauſa inſtituendæ irregularitatis ſecundum
Laud. & Cardin. in Clem. 1. *n.* 2. *in* 18. *qu. de homicid.* fuit
horror & ſcandalum indè oriens, quia abominabile, eſt, ut
qui intinxit manus in ſanguinem humanum offerat ſanguinem,
& hoſtiam immaculatam Deo. De quo tamen vide per Marian.
Socin. in dict. *c. Ad audientiam*, *n.* 66. *de homicid.*

DE ACCUSATIONIBUS.

Innocentius III. Concilio Generali.

CAPUT XXIV.

QUaliter & quando debeat Prælatus procedere ad inquirendum & puniendum ſubditorum exceſſus, ex autoritatibus novi & veteris teſtamenti colligitur evidenter, ex quibus poſteà proceſſerunt Canonicæ ſanctiones, ſicut olim apertè diſtinximus & nunc ſacri approbatione Concilii confirmamus, legitur enim in Evangelio, quòd villicus ille, qui diffamatus erat apud dominum ſuum, quaſi diſſipaſſet bona ipſius, audivit ab illo; quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ, jam enim non poteris ampliùs villicare. Et in Geneſi Dominus ait, deſcendam & videbo utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint. Ex quibus autoritatibus manifeſtè probatur, quòd non ſolùm cùm ſubditus verum etiam cùm Prælatus excedit, ſi per clamorem & famam ad aures ſuperioris pervenerit, non quidem à malevolis & maledicis, ſed à providis & honeſtis, nec ſemel tantùm, ſed ſæpè, quod clamor innuit & diffamatio manifeſtat, debet coram Eccleſiæ ſenioribus veritatem diligentiùs perſcrutari, (ut ſi rei popoſcerit qualitas) Canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis, non tanquam idem ſit accuſator & judex, ſed quaſi denuntiante fama, vel deferente clamore, officii ſui debitum exequatur. Licèt autem hoc ſit obſervandum in ſubditis, diligentiùs tamen eſt obſervandum in Prælatis, qui quaſi ſignum ſunt poſiti ad ſagittam. Et quia non poſſunt omnibus complacere, cùm ex officio ſuo teneantur non ſolùm arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, nonnumquam verò ligare, frequenter odium multorum incurrunt & inſidias patiuntur. Et ideò ſancti Patres providè ſtatuerunt, ut accuſatio Prælatorum non facilè admittantur, ne concuſſis columnis, corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolùm falſæ, ſed etiam malignæ criminationi janua præcludatur. Verùm ita voluerunt providere Prælatis, ne criminarentur injuſtè, ut tamen caverent, ne delinquerent inſolenter, contra morbum utrumque invenientes congruam medicinam, videlicet, ut criminalis accuſatio, quæ ad diminutionem capitis, id eſt, degradationem intenditur, niſi legitima præcedat deſcriptio, nullatenus admittatur. Sed cùm ſuper exceſſibus ſuis quiſquam fuerit infamatus, ut jam clamor aſcendat, qui diutiùs ſine ſcandalo diſſimulari non poſſit, vel ſine periculo tolerari, abſque dubitationis ſcrupulo ad inquirendum & puniendum ejus exceſſus, non ex odii fomite, ſed charitatis procedatur affectu, quatenus ſi fuerit gravis exceſſus, & ſi non degradetur ab ordine, ab adminiſtratione tamen amoveatur omninò, quod eſt ſe-

cundum ſententiam Evangelicam, à villicatione villicum amovere, quì non poteſt villicationis ſuæ dignam reddere rationem. Debet igitur eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi ſe per contumaciam abſentaverit; & exponenda ſunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi ſeipſum; & non ſolùm dicta, ſed etiam nomina ipſa teſtium ſunt ei, ut quid & à quo ſit dictum appareat, publicanda; necnon exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ, ne per ſuppreſſionem nominum; infamandi, per exceptionem verò excluſionem deponendi falſum, audacia præbeatur. Ad corrigendos itaqe ſubditorum exceſſus tantò diligentiùs debet Prælatus aſſurgere, quantò damnabiliùs eorum offenſas desereret incorrectas. Contra quos, ut notoriis exceſſibus taceatur, & ſi tribus modis poſſit procedi, per accuſationem videlicet, denunciationem, inquiſitionem ipſorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne fortè per leve compendium ad grave diſpendium veniatur: ſicut accuſationem legitima debet præcedere inſcriptio, ſic & denuntiationem charitativa monitio & inquiſitionem clamoſa inſinuatio prævenire, illo ſemper adhibito moderamine, ut juxta formam judicii, ſententiæ quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares perſonas non credimus uſquequaque ſervandum, quæ, cùm cauſa requirit, faciliùs & liberiùs à ſuis poſſunt adminiſtrationibus amoveri.

SUMMARIUM.

1 *INquirere debet Superior contra ſubditum maximè Prælatum, de his tantùm ſuper quibus præceſſit infamia & n. 9. & 11.*
2 *Prælatus diffamatus maximè de dilapidatione poteſt per Superiorem compelli ad reddendam rationem adminiſtrationis.*
3 *Secùs ſi diffamatus non ſit & n. ſeq.*
4 *Prælatus in quibus differat à tutore.*
5 *Inquirenda eſt veritas ab eo contra quem fit inquiſitio priùſquàm à teſtibus.*
6 *Inquiſitio eſt permiſſa, non ſolùm cùm agitur ad vindictam publicam, ſed etiam ubi agitur civiliter ad utilitatem Eccleſiæ.*
7 *Inquiſitio in cauſis civilibus eſt permiſſa, ſi ſpectant ad publicam utilitatem principaliter.*
8 *Inquiſitio facienda eſt in loco ubi quis laborat infamiâ.*
9 *Ad inquiſitionem ex fama, ut procedi poſſit tam contra ſubditum quàm contra Prælatum, quæ requirantur.*
10 *Inquiſitio ut fieri debeat, requiritur ut fama ad aures Superioris pervenerit, nec ſufficit ut pervenerit ad alios.*
11 *Inquiſitio nec contra Prælatum nec contra ſubditum fieri poteſt, niſi infamia præceſſerit.*
12 *Epiſcopus non debet contra ſubditum in criminalibus procedere, niſi adhibitis ſecum Canonicis Eccleſiæ Cathedralis.*
13 *Epiſcopus in cauſis criminalibus non tenetur ſequi conſilium Capituli, ſed ſatis eſt ut illud requirat.*
14 *Sed de conſuetudine procedunt Epiſcopi ſoli ſine Capitulo; & valet talis conſuetudo.*
15 *Et quid ſi Capitula ſint exempta.*
16 *Judex in Judicio inquiſitionis locum accuſatoris non tenet.*
17 *Fama inquiſitionis in Judicio tenet locum accuſatoris & n. 69.*
18 *Inquiſitio, an ſit remedium ordinarium vel extraordinarium & n. ſeq.*
19 *Inquiſitio jam inepta ceſſat ſuperveniente accuſatore.*
20 *Prælati ſunt poſiti tanquam ſignum ad ſagittam.*
21 *Prælatus malus timet bonum ſubditum.*
22 *Prælati cùm teneantur ſubditos arguere & increpare, odium multorum incurrunt & n. 27.*
23 *Criminoſus primò eſt arguendus, ſecundò increpandus, tertiò ſuſpendendus, quartò excommunicandus, quintò deponendus.*
24 *Morbis variis parare varias medicinas oportet.*
25 *Accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio.*
26 *Fallit in quinque caſibus remiſſivè.*
27 *Inquiſitio non ita facilè eſt facienda contra Prælatum ſicut contra ſubditum.*
Cntra Prælatum requiritur infamia, quæ ſine ſcandalo diſſimulari non poteſt vel ſine periculo tolerari, ibid. & n. 47.
28 *Inquiſitio quandò fit contra aliquem debet eſſe præſens.*
29 *In inquiſitione quis ordo ſit ſervandus.*
30 *Inquiſitio ſi primò fieret & poſteà traderentur Capitula, nihil ageretur.*
31 *Quod procedit in acquiſitione ſpeciali, ſecùs in generali in qua non dantur Capitula.*
32 *Proceſſus inquiſitionis, non traditis reo Capitulis, valet, ſi non opponatur.*

33 *Confeſſionem ſuam inquiſitus non poteſt impugnare ſub prætextu quòd Capitula ſibi tradita non fuerint, vel infamia non præceſſerit.*
34 *Judex quot modis procedere poſſit ſuper crimine & num. ſeq.*
35 *Sententiæ forma in quolibet procedendi modo ſequi debet juxta formam Judicii & n. 79.*
36 *In Romana Curia agitur de crimine duobus modis.*
57 *Proceſſus diverſi, quandò diverſis modis in diverſis inſtantiis facti ſunt; & nullus per ſe ſufficit ad condemnationem, an poſſint ſimul cumulari & n. ſeq.*
38 *Probatio unius modi agendi, non facit fidem in alio modo agendi, vel ſuper alio articulo.*
39 *Proceſſus ſuper crimine factus ſuper uno modo agendi, ſi ſit perfectus, non impedit alium procedendi modum.*
40 *Inquiſitio quotuplex ſit & an in qualibet inquiſitione ſit ſervanda forma hujus Capituli & num. ſeqq. uſque ad n. 62.*
41 *Inquiſitio generaliſſima quæ dicatur.*
42 *Et quæ inquiſitio generalis.*
43 *Capitula tradi non debent quandò inquiritur ſuper ſtatu Eccleſiæ.*
44 *Inquiſitio ſpecialis quæ ſit & n. 55.*
45 *Si fiat non ad pœnam imponendam, ſed ex debito officii non requirit infamiam.*
46 *Idem ſi fiat ad denuntiationem publici Officialis.*
48 *Probationes ſuper fama leviores ſufficiunt contra ſubditum quàm contra Prælatum.*
49 *Inquiſitio contra Regularem, ſi fiat ad correctionem, non requirit formam hujus Cap.*
50 *Si verò fiat, ut ab adminiſtratione removeatur, ſervanda eſt hæc forma quoad quædam & n. 98.*
51 *Prælati Regulares ex levioribus cauſis ab adminiſtratione removentur quàm ſæculares & n. 110.*
52 *Et ſpectanda eſt conſuetudo ſpecialis locorum Religioſorum.*
53 *Priores & Officiales minores inſtituuntur & deſtituuntur pro libito Abbatis, etiam ſine cauſa & n. 102.*
54 *Inquiſitio alia eſt præparatoria ſeu generalis ad inveniendum delinquentem, alia ſolemnis ad puniendum, quæ à Canoniſtis dicitur ſpecialis & n. 65.*
55 *Inquiſitionis ſpecialis definitio.*
56 *Inquiſitionis generalis & ſpecialis communis practica quæ ſit & n. ſeq. & n. 60.*
57 *Inquiſitio generalis quæ fit ad inveniendum delinquentem, non requirit infamiam.*
58 *Inquiſitio generalis tranſit in ſpecialem, quandò teſtes in genere interrogati nominant delinquentem in ſpecie & n. 61.*
59 *Inquiſitio ſpecialis contra certam perſonam, ſive ex officio ſive ad denuntiationem alterius fieri non poteſt, niſi infamiâ præcedente.*
60 *Inquiſitio ſpecialis, non præcedente diffamatione, eſt nulla nec obſtat contraria conſuetudo.*
62 *Inquiſitio generalis in qua per teſtes aliquis nominatur, ſine alia fama aperit viam ad ſpecialem inquiſitionem.*
62 *Inquiſitio ſuper crimine quæ fit ex mero Judicis officio, an & in quo differat ab inquiſitione quæ fit ad querelam ſeu denuntiationem partis & numeris ſeqq. uſque ad n. 68.*

latas ulteriùs non valere ; *c.* 1. 3. *quæſt.* 7. Abſit, omnia
enim tolerantur propter officium, quod adminiſtrat, *l. Bar-
barius, ff. de offic. Prætor. c. Servandum* 14. *diſtinction.* &
prædicta ſunt vera, niſi eſſet lata ſententia depoſitionis, vel
eſſet ſpoliatus inſigniis dignitatis, tunc enim ſententia à tali
lata non teneret, *l.* 2. §. *Igitur, ff. de his, qui notantur
infam. l. Cùm Prætor, digeſt. de judic.* non enim poteſt
dici emodò toleratus, ſed intruſus, facit *c. Veritatis, ſup.
de dolo & contumac. & cap.* Tanta, *infra de exceſſibus præ-*
93 *lat.* & ex hoc infert Innocent. *dict. n.* 10. *verſ. Credimus
tamen*, ut Epiſcopus Diœceſanus poſſit alteri conferre bene-
ficia, quæ ſic depoſitus hahet ſub eo, *c. Multi* 2. *quæſtion.*
1. Nec obſtat *c. Super his, ſupra eodem*; quia hìc loquitur,
cùm probatur crimen per modum exceptionis, quo caſu
judex non poteſt ſuper alio judicare, *c. Licèt Heli, de Sim.*
Sed hìc loquitur cùm probatur per viam accuſationis, vel
inquiſitionis, quo caſu per ſententiam efficitur crimen noto-
rium, *c. Veſtra, & cap. Tua, de cohabitation. cler. & mu-*
94 *lier.* ex quo ſequitur, ut non ſolùm beneficiis, quæ poſſidet
in Diœceſi Epiſcopi pronunciantis, ſed & in quacumque alia
ſpoliari poſſit, *c. Poſtulaſti, ſupra de foro compet.* Neque hoc
contingit ex eo quòd res cum uno acta, aliis proſit, ſed quia
per hoc efficitur res notoria, undè benè ſequitur pœna abla-
tionis beneficii, quia ſententia non inducitur ad probandum,
quod per eam dicatur privatus, ſed inducitur ad probatio-
nem criminis, ſcilicet quod ſit notorium; & ideò per talem
ſententiam probaretur infamis, & ita à teſtimonio, vel ab
ordinibus repelleretur, *c. Teſtimonium, de teſtib.* & cum his
95 dictis Innocentii concordant hìc Joan. Andr. *n.* 21. Butr. *in
fin.* Anchar. *n.* 39. Card. *in* §. *Hunc tamen, num.* 17. &
alii communiter.

96 Sed hìc incidenter Quæritur, An prælato condemnato
liceat Capitulo, ſive Electoribus ad electionem alterius pro-
cedere. Punctum quæſtionis videtur ad hoc reſtringi, an poſt
ſententiam condemnatoriam prælatus remaneat poſſeſſor dig-
nitatis, & beneficii, vel privatus ſit, ſi enim remaneat,
quamvis injuſtè poſſideat, non videtur alius poſſe deligi
propter illam poſſeſſionem, *c. Cum noſtris, de conceſſ. præ-
ben.* concludit Innoc. *eodem n.* 10. *poſt medium, verſ. Clerici
autem*, quandoque judex pronunciat tantummodò ſuper de-
licto, puta prælatum commiſiſſe homicidium, quandoque
pronunciat etiam ſuper pœna, ut quia privat, vel perpe-
tuò ſuſpendit. Primo caſu non licet alium eligere, niſi elec-
toribus fuerit eligendi poteſtas data. Secundo autem caſu
licet Canonicis eligere quando pœna, ſuper qua eſt pronun-
ciatum, infamiam irrogat, veluti ſi prælatus ſuſpendatur
perpetuò propter furtum, vel aliud publicum crimen, de
quo damnatus eſt, tunc enim alius in locum ejus eligi po-
97 teſt. Et idem ſi ſola pœna ſine ſententia ſuper crimine infli-
gitur, ex qua irrogatur infamia, evidentior enim eſt infamia,
quæ ex pœna procedit, quàm quæ ex ſententia, ſecus verò ſi
non ſuſpendatur ex tali cauſa infamiam irrogante, ut *cap. in
loco* 5. *qu.* 4. ſecundum Innoc. cum quo ſimiliter concor-
dant Joan. Andr. *d. n.* 21. *verſ. Clerici autem*, & alii proxi-
mè citati. Quæ perpetuò commenda memoriæ, quia valdè
utilia ſunt ad ſciendum, an quando prælatus per ſententiam
privatus dignitate, vel eſt de tali crimine condemnatus,
quod ſufficit ad privationem, ut electores poſſint alium eli-
gere; anve quando pœna privationis ipſo jure à ſtatuto,
vel à conſtitutione imponitur, ſtatim ſine alia ſententia decla-
ratoria, liceat ad alterius electionem procedere, ſolutio
enim patet ex prædictis; & facit *c. Venerabilem, de elect.
cap. Ad Apoſtolicæ, in fin. de re judic. lib.* 6. *cap. Licèt
Epiſcopus, de præben. eod. lib.* & quod notatur per DD. in
cap. Cum ſecundum leges, de hæret. lib. 6. & quod ſcripſi in
cap. Ad abolendam, à n. 28. *uſque ad n.* 44. *infra eod. tit.*
Quot autem ſint genera pœnarum de jure Canonico, &
quam proportionem habeant cum pœnis de jure civili impoſi-
tis, latiſſimè hìc proſequitur Innocentius *à n.* 6. cui Jo. Andr.
n. 18. & cæteri omnes ſubſcribunt & adde Hoſt. *in ſumma,
de pœnis*, §. *Quot ſint ſpecies pœnarum ut* §§. *ſeqq.*

Ultimò Quæro, in §. *Hunc tamen ordinem*, quot ſint ſpe- 98
cialia in inquiſitione, quæ formatur contra regulares.

Solutio. Ex hoc §. tria ſpecialia colliguntur ſecundum 99
Mar. Socin. *hic n.* 52. Primum ſpeciale eſt, quia in inquiſi-
tione, quæ fit contra eos, ordo juris non eſt ſervandus uſ-
quequaque, ut dicitur in littera, ut eſt omninò ſecundum
Cardin. in hoc §. *in princip*, ſeu ad unguem ſecundum Joan.
Andr. & omnes *in ſumm. textus.* Et hoc intelligas quoad ſub-
ſtantialia judicii, hæc enim in cauſis regularium aliquatenus
remittuntur, non autem quoad veritatis probationem, nam
illa nequaquam omittenda eſt, ut in Clem. *Sæpe, de verb.
ſignif.* undè Hoſt. *hìc n.* 24 *circa fin.* & Joan. Andr. *num.*
31. exponunt verbum *uſquequaque*, ideſt ad unguem quoad
ſubtilitates, licèt non ſit veritas omittenda, & adde Feder.
de Senis *conſ.* 105. *Conſueverunt viſitatores*, & Lapum *alle-
gat.* 73. incipien. *Prælatus regularis, n.* 5. *verſ. Item hujuſ-
modi.* Secundum ſpeciale eſt, quia faciliùs poſſunt removeri
regulares ab adminiſtratione, quàm ſæculares prælati, undè
leviores cauſæ, & leviores probationes videntur ſufficere ſe- 100
cundum Hoſt. *n.* 23. *in fin. in ver. Facilius*, & Jo. Andr.
n. 31. *in eodem verb.* & hoc denotat idem *verb. Faciliùs*,
poſitum hìc in textu. Tertium ſpeciale eſt, quia contra re- 101
gulares, non recipiuntur tot exceptiones, ſicut contra ſæcu-
lares, nec in ipſis exceptionibus neceſſe eſt ſervare ordinem
ad unguem, ſecundum Hoſtien. Joan. Andr. & Mar. Soc.
proximè citatos, & hoc denotat *ver. Liberius*, poſitum *hic* 102
in fin. & prædicta intellige de prælatis, qui per electionem
Canonicam inſtituuntur, non autem de prioribus & officiali-
bus minoribus, quia tales ad libitum Abbatis ſine ulla cauſa,
& nullo juris ordine ſervato à ſuis adminiſtrationibus remo-
veri poſſunt, ut dixi ſuprà *n.* 53. & ſcripſi pleniùs in *c. Cum
ad Monaſterium*, §. *Tales, à n.* 23. *uſque ad n.* 43. *ſupra,
de ſtatu monach. & in c. Per tuas, il primo, n.* 8. *& n.* 41,
& 45. *infra de Simonia.*

DE ACCUSATIONIBUS.

Idem Innocentius III. in eodem Concilio Generali.

CAPUT XXV.

SIcut olim à Sanctis Patribus noſcitur inſtitutum, Metropolitani ſingulis annis, cum ſuis ſuffraganeis, Provincialia non omittant Concilia celebrare, in quibus de corrigendis exceſſibus & moribus reformandis, præſertim in Clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum, Canonicas regulas, maximè quæ ſtatutæ ſunt in hoc generali Concilio, relegentes, ut eas faciant obſervari, debitam pœnam tranſgreſſoribus infligendo. Ut autem id valeat efficaciùs adimpleri, per ſingulas Diœceſes ſtatuant perſonas idoneas, providas videlicet & honeſtas, quæ per totum annum, ſimpliciter & de plano, abſque ulla juriſdictione, ſollicitè inveſtigent, quæ correctione vel reformatione ſunt digna; & ea fideliter perferant ad Metropolitanum & ſuffraganeos & alios in Concilio ſubſequenti, ut ſuper his & aliis, prout utilitati & honeſtati congruerit, provida deliberatione procedant; & quæ ſtatuerint, faciant obſervari, publicaturi ea in Epiſcopalibus Sinodis annuatim per ſingulas Diœceſes celebrandis. Quiſquis autem hoc ſalutare ſtatutum neglexerit adimplere, à ſui executione officii ſuſpendatur.

SUMMARIUM.

1 *COncilium provinciale celebrare tenentur Metropolitani ſingulis annis de jure communi & n.* 19.
2 *Teſtes ſinodales per ſingulas Diœceſes deputari debent in quolibet provinciali Concilio.*
Quod ſit eorum officium & poteſtas, ibid. & num. ſeqq. & num. 6.
3 *Quibus qualitatibus præditi eſſe debeant.*
Et in quibus differant à teſtibus ſinodalibus deputandis in Sinodo Diœceſana, n. 5.
4 *Arcana Regni alieni ſcrutari non convenit.*
6 *Teſtes ſinodales in provinciali Concilio deputandi non requiritur ut ſint jurati.*
7 *Si ſint de loco, ubi requirunt propriis ſumptibus vivere debent.*
8 *Sin minùs à quo ſint procurandi.*
9 *Sumptus habere debent moderatos, ſed non poſſunt aliquem coercere.*
10 *Sinodum Diœceſanam Epiſcopi tenentur cogere ſingulis annis & in ea publicare ſtatuta provincialis Concilii & num* 109.
11 *Et legitimè impediti poſſunt illam celebrare per Procuratorem vel Vicarium generalem.*
12 *Requiritur tamen ſpeciale mandatum.*
13 *Concilia provincialia quibus ex cauſis olim à Sanctis Patribus inſtituta fuerint.*
14 *Ad Metropolitanum ſpectat provinciale Concilium indicere, convocare & celebrare.*
15 *Etiam ſine autoritate Primatis, ſeu Patriarchæ.*
16 *Et Metropolitano impedito ad Coepiſcopum antiquiorem.*
17 *Et idem ſede Metropolitana vacante.*
18 *Et antiquior dicitur Epiſcopus, qui eſt antiquior inter comprovinciales, non autem exemptus, licet ſit comprovincialibus antiquior.*
19 *Concilium provinciale quoties & quandò ſit celebrandum & num. ſeqq.*
20 *Quid ex Concilio Nicæno.*
21 *Quid ex Concilio Calcedonenſi.*
22 *Et quid ex Concilio Lateranenſi noviſſimo & Tridentino.*
23 *Indulgetur Archiepiſcopo Limano in Indiis ob nimiam Suffraganeorum diſtantiam, ut Concilium Provinciale ſexto quoque anno celebrare valeat.*
24 *In Concilio quolibet Provinciali indicendus eſt dies futuri Concilii.*
25 *Formula litterarum indictionis remiſſivè.*
26 *Concilium Provinciale fieri debet in loco proportionatè reſpectu eorum, qui convenire debent.*
27 *Et electio loci ad Archiepiſcopum pertinet, qui concurrentibus neceſſariis Eccleſiam Metropolitanam relinquere non debet.*
28 *Concilio Provinciali qui teneantur intereſſe.*
29 *Et quo ordine ſedere debeant & n. ſeq.*
30 *In Epiſcopis attenditur tempus ordinationis, non dignitas Eccleſiarum vel earum ordo & præeminentia.*
31 *In Concilio Provinciali qui votum habeant deciſivum, conſultivum, & n.* 34.
32 *Votum priùs dandum ab iis, qui inferioris ordinis ſunt.*
33 *Metropolitano & Suffraganeis diſcrepantibus quænam ſententia prævalere debeat, & n. ſeq. & n.* 104.
35 *In Concilio Provinciali quæ ſint tractanda & ſtatuenda & quæ ſit illius autoritas & juriſdictio, n. ſeq. uſque ad n.* 97.
36 *Decreta Concilii Tridentini recipienda.*
Et perlegenda, n. 39 *&* 71.
37 *Hæreſes anathematizandæ.*
38 *Fidei profeſſio facienda.*
40 *Exceſſus corrigendi & controverſiæ componendæ & n.* 61.
41 *Querelæ etiam contra Metropolitanum recipiendæ, & terminandæ, & n.* 46.
42 *Si cauſæ expediri non poterunt, judicibus deputatis committendæ.*
43 *Contra Epiſcopos etiam ex officio inquirendum & ſuper quibus & n.* 50. *&* 59.
44 *De gravioribus cauſis Epiſcoporum non cognoſcendum.*
45 *Sed ſummariæ informationes ſumi poterunt ad Papam tranſmittendæ.*
46 *Minores cauſæ qualiter recipiendæ & terminandæ etiam contra Metropolitanum & n. ſequenti.*
47 *Epiſcopis tantùm committendæ, niſi ex cauſa Concilium aliter judicaverit.*
48 *Negotia indefinita extra Sinodum non committenda, niſi in caſibus in Jure & in Concilio Tridentino expreſſis.*
49 *A deputatis à Concilio appellandum ad Primatem Patriarcham vel Papam.*
51 *Ab Examinatoribus Sinodalibus Officii ratio reponenda.*
52 *Cauſæ inferiorum Clericorum minùs propriè ad Provicialè Concilium pertinent.*
53 *Cauſæ vertentes in prima inſtantia coram Suffraganeis, quandò in Concilio tractandæ,*

26 caſibus, quos recenſet gloſ. *in d. c. Super his, in ver. Oportet inſcribi.*
27 Duodecimò nota hìc, *Qui diutiùs ſine ſcandalo diſſimulari non poſſit*, non ita facilè inquirendum eſſe contra Prælatum, ſicut contra ſubditum; nam contra ſubditum ſufficit præcedens infamia non ſcandaloſa, ſed contra Prælatum oportet, ut præcedat infamia, quæ ſine ſcandalo diſſimulari non poteſt vel ſine periculo tolerari, ut in littera: & eſt ſpeciale in prælato propter rationem in textu expreſſam; quia facilè à ſubditis falſa crimina eis impinguntur, cùm incurrat ob executionem officii odium plurimorum, ut dixi ſuprà *in 9. notab.* & dic ſine ſcandalo, ut quia diffamatur de delicto incontinentiæ, de quo ſubditi multùm ſcandalizantur *cap. Veſtra & cap. Tua de Cohabitation. Clericor. & mulier.* Nec ſcandalo obviari poteſt, niſi fiat inquiſitio: & dic ſine periculo, ut quia eſt infamatus de dilapidatione vel de hæreſi, undè ſi ſuperior diſſimularet, indè ſequi poſſet rerum Eccleſiaſticarum diſtractio, *c. Prælatorum, infra eodem*, & reſpectu hæreſis aliorum infectio, Clem. 1. §. *Verum de hæreticis*, undè dicit Innocent. & poſt eum Joan. Andr. *n.* 22. & Anchar. *n.* 15. quandò timetur periculum, poſſe contra Prælatum procedi ſine multa infamia, arg. *cap. final. 7. quæſt. ult. & cap. Quieſcamus*, 41. *diſtinct.* de quo dic pleniùs, ut per Innocent. *in c. Licèt Heli, n.* 1. *infra de Simonia*, & hanc differentiam inter Prælatum & ſubditum perpendunt hìc Abb. *n.* 9. & Marian. Socin. *n* 40.
28 Decimò tertiò nota in §. *Debet*, quòd is contra quem inquiritur debet eſſe præſens, quod patet ex autoritate Evangelica hìc, *Redde rationem villicationis tuæ*, & ſi præſens erat villicus, cui Dominus loquebatur, ſecundum Hoſtien. *n.* 15. *in verb. Debet*, & Joan. Andr. *n.* 22. *in verb. Igitur*, vel idcircò debet eſſe præſens, quia tenetur rationem reddere, quæ non benè redditur niſi per præſentes, ut *l. Cùm ſervus, ff. de condit. & demonſtration.* ſecundum Anchar. *hìc numer.* 18. & hoc verum niſi contumaciter ſe abſentaverit, ut in textu, quia tunc poteſt contra ipſum ad ſententiam procedi, ſecundum ea quæ leguntur & notantur in *c. veritatis ſuprà de dolo & contumac. & in c. Quoniam frequenter, ut lite non conteſtat.* Item nota ordinem in inquiſi-
29 tione ſervandum, Debent inquiſito exponi capitula, ſuper quibus eſt inquirendum, eique ſtatuendus eſt terminus ad faciendas ſuas defenſiones. Item nomina & dicta teſtium ſunt ei publicanda & danda ſunt nomina ſimul cum dictis; & non ſegregatim, quia alioquin reus neſciret quid à quo dictum eſſet, ſecundum Joan. Andr. *hìc num.* 26. *in verb. quid à quo.* Item legitimæ exceptiones, & replicationes ad-
30 mittendæ, ut in littera & notant Joan. Andr. Butr. Cardin. & omnes *in ſumm. text.* Quarè ſi primò fieret inquiſitio, & poſteà traderentur capitula nihil ageretur, quia pervertitur ordo, *c. Cùm petitum, ſupra de elect.* ſecundum Hoſtienſ. *hìc n.* 15. *in ver. Fuerit*, & Joan. Andr. *n.* 25 *in eodem ver.* & Butr. *n.* 38. & tandem probatis criminibus ab adminiſtratione removebitur, ſi eam habet, ut in littera; &
31 notant omnes *in ſumm. text.* Hæc tamen procedunt in inquiſitione ſpeciali, quæ fit contra certam perſonam & ſuper certo crimine; ſecùs verò in inquiſitione generali, quia tunc non dantur capitula nec eſt cui dentur, ſed generaliter inquiritur, prout hìc declarant Anchar. *in* 18. *notab.* & Abb.
32 *in* 13. *not.* Numquid autem valeat proceſſus in inquiſitione ſpeciali ſi fiat inquiſitio non traditis reo capitulis, dicendum eſt valere, ſi non opponatur; undè ſi confeſſus fuerit cri-
33 mina, confeſſionem impugnare non poterit quominùs puniatur ex ipſa eo prætextu, quòd capitula ſibi tradita non fuerint, vel non fuerit infamatus, ut *c.* 1. *de accuſat. lib.* 6. Joan. Andr. *hìc n.* 25. & Abbas *ubi ſuprà.*
34 Decimò quartò nota in §. *Ad corrigendos*, quatuor modis procedendi ſuper crimine. Primus eſt per viam notorietatis de quo non vult loqui textus dùm dicit ut de notoriis exceſſibus taceatur, de quo vide *c. Manifeſta & c. de manifeſta*, 2. q. 1. & bonam gloſſam in cap. *Ad noſtram, il terzo in verb. Obſervandus, de jurejuran.* & Speculator *in tit. de not. crimin.* & latiſſimè Salic. *n.* 84. *cum duobus ſeqq. Cod. de accuſat.* Secundus modus eſt per viam denunciationis, de qua *in c. Novit. ſuprà de judic. & c. Si peccaverit* 2. *quæſt.* 1. & per Speculat. *in tit. de denunciat.* & per Abb. *in d. c. Ad noſtram, de jurejur.* Tertius per viam accuſationis, de quo per totum hunc titulum. Quartus modus per viam inquiſitionis, de qua præcipuè agitur in hoc capite & largo modo ſecundum Abbatem, *in* 14. *notab.* Poteſt dari quintus modus, ſcilicet per viam exceptionis, ut *in cap. ſuper his, ſup. eod.* Item ſextus per viam actionis *cap. Ex parte, de reſcript. cap. Querelam de jurejur.* quæ impropriè dicitur accuſatio, de quo dic, ut *in c. Per tuas, il primò, infr. de Simon.* quos modos recenſet hìc Hoſt *n.* 19. Joan. Andr. *num.* 28. Petr. de Anchar. *in* 23. *notab.* Joan. de Anan. *in* §. *Ad corrigendos, ante num.* 1. & Mar.
35 Soc. *n.* 47. Conveniunt autem iſti modi in hoc, quòd in quolibet juxta formam judicii ſequi debet forma ſententiæ, ut in littera hìc: *Illo ſemper moderamine, ut juxta formam judicii ſententiæ quoque forma dictetur*, & ad hoc quotidiè allegatur hoc capit. ſecundum Abb. *in* 14. *notab.* undè dicit fatuum eſſe judicem, qui aliter condemnat, quàm fuerit petitum, *l. fin. Cod. de fideicomm. libert.* Dicit tamen Hoſt. 36
n. 19. In Curia Romana agi de criminibus duobus modis ſcilicet per modum juſtitiæ & per modum gratiæ, per modum juſtitiæ ſex modis ſuperiùs expreſſis, per modum verò gratiæ proceditur per viam proviſionis, diviſionis & compoſitionis, ut latiùs per eumdem Hoſtienſ. dict. *n.* 19. & 37
Joan. Andr. *n.* 28. qui etiam tractant quandò diverſi proceſſus diverſis modis in diverſis inſtantiis facti ſunt contra aliquem & nullus ſufficit ad condemnationem, ſed collati ſimul ſufficiunt, an cumulatio fieri poſſit. Quidam affirmant eam poſſe fieri, quaſi dulcis ſit mixtura bonorum, *c. Novit in fin.* 12. *diſtinction.* & argumen. §. *Si duorum, inſtit de rerum diviſ.* & quia Reipublicæ intereſt, ne maleficia remaneant impunita, *c. Ut famæ, de ſentent. excommun.* Sed 38
contra eſt, quia probatio unius modi agendi, non facit fidem in alio modo agendi vel ſuper alio articulo, *c. Veniens il ſecondo*, §. 1. *verſ. Quo audito & §. Nos igitur ſup. de teſtibus*, & quia res inter alios acta, &c. *cap. penult. in princ. cum ſuis concord. ſup. de re judicat.* & quia poteſt timeri, ne per leve compendium ad grave diſpendium veniatur, ut hìc ſequitur in littera; & quia ſecundum formam judicii ſententia eſt dictanda, ut in textu *in verb. Illo ſemper.* Et hanc partem ſequuntur hìc Doctores, niſi cumula- 39
tio fieret de plenitudine poteſtatis, ut concludunt Hoſtien. & Joan. Andr. *in locis ſuprà citatis*: cum quibus concordant Ant. de Butr. *n.* 45. Joan. de Anan. *in* §. *Ad corrigendos, num.* 1. & alii communiter. Ex his collige proceſſum ſuper crimine factum altero de prædictis modis non impedire alium procedendi modum, quod intellige verum quandò proceſſus eſt perfectus, aliàs dic ut notatur in *cap. De his, ſupra eodem*, ſecundum Anchar. *n.* 24. Joan. de Anan. *ubi ſuprà.*

Quæro, an in qualibet inquiſitione debeat ſervari forma hujus cap. 40

Solutio dicit Hoſtienſis hìc *num.* 6. triplicem eſſe inquiſitionem, videlicet generaliſſimam, generalem & ſpecialem. Generaliſſima eſt, quæ fit ex mero & puro officio judicis, 41
ut quandò agitur & quæritur in Conciliis generalibus, vel provincialibus generaliter de ſtatu provinciarum, ſeu provinciæ quantùm ad Eccleſias & perſonas in meliùs reformandum, ut *capite Sicut olim, infra eodem, cap. Grave, de præbend. & §. Ut autem omnis Eccleſiaſticus ſtatus* in Authent. *de Sanctiſſim. Epiſcop.* Concilium Tolet. in tertium capit. 18. *capit. Concilia*, 17. *diſt. c. De Conciliis, & c. Propter Eccleſiaſticas cum ſeq.* 18. *diſtinct.* Concilium Au- 42
rel. 3. *c.* 1. Concilium Lateranenſe ſub Leone X. *ſeſſion.* 50. Concil. Tridentinum, *c.* 2. *ſeſſion.* 24. *de reform.* Generalis eſt quæ fit tam in capite, quàm in membris alicujus Eccleſiæ civitatis, vel caſtri, vel alterius loci dum Prælatus viſitat ex eodem mero & puro officio, *capit.* 1. & *cap. Irrefragabili, de offic. Ordinat. cap. Placuit* 10. *quæſt.* 1. *capit. Excommunicamus*, §. *Et adjicimus, infra de Hæreticis, c.* 1. §. *Sanè de cenſ. lib.* 6. Concil. Tolet. 4. *c.* 35. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 3. & in his duobus caſibus dicit Hoſtienſ. non habere locum formam hujus Concilii, ſed ſicut generaliſſima, vel generalis ex puro & mero officio fit inquiſitio, ſic etiam generaliter & compendioſè proſequitur contra omnes. Undè dicebat Abbas Anti- 43
quus *hìc n.* 2. *prope fin.* Capitula tradi non debere quandò inquiritur ſuper ſtatu Eccleſiæ, ſed ſolùm quandò inquiritur contra certam perſonam. Fit etiam inquiſitio generalis extra viſitationem aliquo impetente, ſeu denunciante vel ex officio fama deferente, in quo caſu ſimiliter dicit Hoſt. formam hujus Concilii non eſſe ſervandam, ſed aliam, de qua *in c. Cùm J. & A. & cap. ſeq. de re judic.* Licet ſubdat illa capitula poſſe etiam intelligi de ſingulari inquiſitione tantùm, ut hìc notatur & cum Hoſtienſ. & concordant hìc Joan. Andr. *n.* 7. & alii inferiùs citandi, *n.* 54. Marian. Socin. *num.* 56. Specialis ſive ſingularis eſt quæ fit contra certam perſonam; & in hac diſtingue ſecundum Abbat. *num.* 11. *verſ. Quædam eſt inquiſitio ſpecialis*, ex mente Hoſtienſis *n.* 7. & 8. Nam quandòque fit talis inquiſitio, non ad pœnam imponendam, ſed ex debito officii veluti, ut Matrimonium non contrahatur propter aliquod im- 44
pedimentum, vel ut non promoveatur quis ad Prælaturam ſeu non confirmetur electus, ſi reperiretur vitioſus; & in tali inquiſitione non exigitur infamia, *cap. final. de cland. deſponſat. cap. Poſtquam cap. Cùm dilecti, & cap. Nihil, de elect. cum multis ſimilibus*; & vide quod notat Innocentius *in c.* 1. *de exceſſib. Prælator.* & Hoſtienſis *in c. unic. Ut Eccleſiaſt. benefic.* Et idem eſt ubicumque Judex ex 45
puro & mero officio procedit, in his maximè in quibus imminet periculum animarum, ut patet *in cap. Ad noſtram, il ſecondo, ſuprà de jurejurand. & in cap.* 1. *de Offic. Ordin.*

&

& in l. 1. *& l. In confirmando, digeſt. de confirm. tutor. & in l.* 3. *ff. de ſuſpect. tutor.* de quo hìc pleniùs, ut notatur per Hoſtienſem *in ſumma de criminibus ſine ordine pu-*
46 *niendis, paragraph. final.* Quandòque verò hæc ſpecialis inquiſitio fit ad pœnam imponendam; & tunc ſubdiſtingue, nam aut proceditur ad denunciationem illius, ad quem hoc pertinet ex officio; & non eſt opus ut præcedat infamia, *l. Ea quidem Cod. de accuſation. capit. Præterea, de teſtibus cogen.* non tamen denunciatur niſi notorium, aliàs non creditur denunciatoribus, ut notatur *in c. Nullus, il ſecondo*
47 §. *aliquandò* 4. *quæſt.* 4. & per Doctores, maximè per Salicetum in dict. *l. Ea quidem.* Aut fit non ad denunciationem publici officialis, ſed fama deferente, & tunc aut proceditur contra Prælatum ſæcularem aut contra regularem. Primo caſu contra ſæcularem Prælatum non ſufficit ſimplex fama vel clamor, & ſi frequens ſit, niſi ſit tanta quæ ſcandalum generet vel ſine periculo tolerari non poſſit, ut dixi ſuprà *in* 12. *notab.* Secundo caſu contra ſubditum ſæcularem ſufficit fama frequens & clamoſa & ſi non generet ſcandalum, ut in littera & dixi *in eodem* 12. *notab.* & in utroque iſtorum membrorum ſervari debet forma quæ hìc
48 traditur in §. *Debet.* Ac propterea requiritur probatio famæ de qua notatur in *cap. Cùm oporteat*, §. *final. in* 1. *reſponſo ſupra eodem*, quod tamen totum eſt arbitrio boni Judicis relinquendum, ea tamen habita conſideratione, ut leviores probationes ſufficiant contra ſubditum, quàm contra prælatum, ut patet in *cap. Licet Heli, infra de Simonia & in c. Paſtoralis, in* 1. *reſponſ. in fin. ſupra de offic. delegat.* & argument. *c. Cùm illorum*, §. *Si verò clauſtralis, & §. præcedent. infra de ſentent. excommun. & l.* 3. *ff. de alienand. judic. cauſ. fact.* ſecundum Hoſtienſem & Joannem Andream.
49 Tertio caſu cùm fit inquiſitio contra Regularem iterùm ſubdiſtingue; nam aut fit ad correctionem, ſeu ad pœnitentiam ſecundum regulam, Et non eſt opus ſervare formam hìc præſcriptam, ſed juxta eamdem regulam proceditur de plano, ut *c. Reprehenſibilis, & c. Cum ſpeciali, ſuprà de appellat. cap. final. de Regular. cap. in ſingulis, & c. Ea quæ de ſtatu Monachorum.* Aut fit inquiſitio, ut ab admi-
50 niſtratione removeatur, & tunc quandò agitur de Abbate, vel Priore Conventuali aut curam habente & autoritate Superioris inſtituto, quamvis non ad unguem, tamen quoad quædam ſervanda eſt forma hujus Capituli, ut ſcilicet vocetur, ut ſe poſſit defendere, ut patet *in c. Ad petitionem*,
51 §. *Cùm igitur, ſupra eodem & infrà c. Olim*, §. *Si verò, & in c. Per tuas de Simonia.* Verumtamen ex levioribus cauſis removeri poteſt, quàm ſæcularis, ut dicitur in dict. *cap.*
52 *Per tuas in fin. & in cap. final. infra eodem, & hìc in fin. in* §. *Hunc tamen ordinem.* Sed & conſuetudo ſpecialis locorum religioſorum in hoc ſpectanda eſt, ut ſubjicitur *in d. c.* & legitur & notatur *in c. Quia nos, de appellat.* Si verò agitur de ſimplici Priore vel Officiali, ſeu aliam obedientiam
53 tenente, talis inſtituitur & deſtituitur pro libito Abbatis etiam ſine cauſa, ut legitur & notatur *in c. Cùm ad Monaſterium*, §. *Tales & in c. Monachi*, §. *Prioratus, & §. Priores, ſuprà de ſtatu Monachorum, & in cap. Violentes*, §. *final. de privilegio, libr.* 6. & latiùs dicam infrà *n.* 102.
54 Ita in hac materia inquiſitionis diſtinguit hìc Hoſtienſis *n.* 7. & 8. & latiùs in ſumma de inquiſitionibus & cum eo concordant hìc Joan. Andr. *n.* 7. 8. & 9. Henrich. Boich. *à num.* 1. *uſque ad n.* 7. Butr. *n.* 9. Cardinal. *in* §. *Hunc tamen, n.* 6. *poſt med. verſ. Alii aliter dividunt.* Anchar. *num.* 38. *poſt med. verſ.* Hoſtienſ. *etiam hìc dicit* Abb. *n.* 11. & Joan. de Anan. *in* §. *Debet, n.* 6.

Legiſtæ tamen aliter diſtinguunt; nam omiſſa illa generaliſſima inquiſitione, quæ fit per Officiales ad præſcriptum, *l. Cognovit, ff. de offic. Præſid.* cujus loco hodiè ſucceſſit proclama, ſeu bannum generale contra omnes homines malæ conditionis & famæ quod faciunt poteſtates in principio eorum officii, ut teſtatur Angel. *de maleſ. in verb. Hæc eſt quædam inquiſitio, num.* 3. & Julius Clarus *in pract.* §. *final. quæſt.* 3. *in princ.* Dicunt Legiſtæ duas tantùm eſſe inquiſitionum ſpecies. Altera dicitur præparatoria quam aliqui appellant generalem, quæ fit ad inveniendum delinquentem & Judex generaliter inquirit quiſnam delictum commiſerit, informationes generales de ſuper aſſumendo. Altera dicitur ſolemnis, quæ fit ad puniendum contra particularem
55 perſonam, de cujus delicto jam Curia notitiam habuit. Et hanc Canoniſtæ ſpecialem appellant & definiunt eſſe jus quoddam per officium procedendi ad condemnandum & puniendum facinoroſos homines de territorio inquirentis de aliquo crimine non à malevolis infamatos, ut per Præpoſi-
56 tum, *in cap. de accuſatione, n.* 41. 2. *quæſt.* 8. Ita diſtinguit Bartol. *in l.* 2. §. *Si publico, n.* 9. *ff. de adulter.* & Salyc. *in l. Ea quidem, num.* 31. *Cod. de accuſation.* quos refert & ſequitur Bero. *hìc num.* 33. Et fuit originalis diſtinctio Innocentii *in cap. Bonæ, il primo, num.* 5. *ſuprà de elect.* ubi formaliter inquit. (Item nota, quod ſic ſervat totus mundus, quod contingente maleficio notorio ſtatim inquirit Judex generaliter non contra certam perſonam & facta inquiſitione vocat nominatos in inquiſitione de maleficio, ut ſe defendat, & quod longuam interpretationem recipit ex iteratione factorum mutari non debet, *l. Minimè & l. Si de interpretatione, & l. ſeq. ff. de Legibus*, & ſic cùm maleficium ſic notoriè factum eſt, ſed quis illud fecerit eſt incertum, Judex nullo vocato procedit ad inquiſitionem illius maleficii, ſcilicet per quos ſit factum; & idem, ſi certum ſit de aliquibus perſonis & de aliquibus incertum & hæc inquiſitio, quæ fit de incerta perſona, eſt tantùm præparatoria alterius inquiſitionis, nam contra perſonam in prima inquiſitione nominatam recipietur nova inquiſitio & iidem teſtes, qui dixerunt in prima, ſcilicet, quandò contra nullam perſonam agebatur, iterùm recipientur in ſecunda, quandò contra certam perſonam agitur, argum. *c. Veniens, ſuprà de teſtibus.*) Hactenus verba Innocentii, quem refert Bald. *in l. Edita, in ſecunda lectura, num.* 30. *ad finem, verſ. & dicit Innocentius, Cod. de edendo*, Angel. *in l. Ea quidem, n.* 5. *Cod. de Accuſat.* dicens ita obſervare communem conſuetudinem mundi, Joan. de Anan. *in cap. Inquiſitionis, n.* 5. *verſ. Sed adverte*; & hìc etiam Felin. *eodem n. ſupra eodem*, Præpoſ. *in cap. de accuſatione, num.* 40. *verſ. Et de hoc dicit Innocen.* 2. *quæſt.* 8. alios cumulat Menoch. *de præſumpt.* 88. *n.* 7. & 8. Communis igitur 57
practica eſt, ut ſi non ſit porrecta contra aliquem querela vel denunciatio vel aliter aperta via judici ad ſpecialiter inquirendum ſed tantùm conſtet delictum fuiſſe commiſſum, Judex ſtatim ex officio inquirat generaliter interrogando teſtes, quos putat de negotio informatos in genere, an ſciant quis delictum commiſerit neminem nominando; Et in hac generali, ſeu præparatoria inquiſitione, quæ fit ad inveniendum criminoſum non requiritur ut infamia præcedat; & ita omnes fatentur, ut inquit Bero. *hìc n.* 34. & Julius Clarus *in praxi*, §. *final. quæſt.* 6. *verſ. Scias etiam*, Quandò verò certus eſt delinquens, puta quia porrecta eſt contra aliquem querela vel denunciatio, tunc Judex non inquirit generaliter, ſed ſpecialiter interrogando teſtes, quid ſciant de contentis in ipſa querela vel denunciatione in qua 58
ille eſt ſpecialiter nominatus, tunc autem illa inquiſitio generalis tranſit in ſpecialem, quandò teſtes, qui ſunt in genere interrogati, nominant ipſi in ſpecie delinquentem nam eo caſu illa denominatio aperit viam judici ad inquirendum ſpecialiter contra illum nominatum, id eſt ad alias informationes contra eum aſſumendas, ita Julius Clarus *in d.* §. *final. qu.* 5. *verſ. Poterit igitur*; & conſtat ex verbis Innocentii ſuperiùs relatis, *n.* 56. Et ad hanc ſpecialem inquiſitionem ſive fiat ex officio ſive ad querelam vel denuncia- 59
tionem, Judex devenire non poteſt, niſi præcedente infamia, juxta text. hìc; & eſt communis opinio, de qua teſtantur Angel. *in l. Si vacantia, n.* 177. *Cod. de bon. vac. lib.* 10. Boſſ. *in pract. tit. de inquiſit. n.* 21. *& in tit. de indit. n* 75 *in final.* Marſ. *in pract. crimin. in* §. *Conſtanti num.* 21. Hyppol. Rimin. *conſ. crimin. diverſ.* 105. *n.* 27. *lib.* 1. Grat. *conſ.* 57. *n.* 11. *lib.* 2. Roland *conſ.* 24. *nu.* 21. *& ſeq. vol.* 1. *& conſ.* 3. *n.* 15. *vol.* 3. *& conſ.* 57. *n.* 29. *vol.* 4. Clar. *in pract.* §. *final. quæſt.* 6. *verſ Item etiam.*

Cæterùm adverte, nam quidquid ſit de jure hodiè iſta 60
diffamationis ſolemnitas in inquiſitionibus receſſit ab Aula, ſecundum Clar. *dict. quæſt.* 6. *verſ. Præterea ſcias*, nam hodiè practica ſervat, ut Judex conſtito de delicto, aſſumendo informationes in genere interroget primò teſtes, quos putat informatos, an ſciant quis illud maleficium commiſerit, & ſi dicant ſe neſcire, tunc interrogat eos ſuper diffamatione neminem nominando, ſed in genere interrogando, an ſaltem ſciant contra quos de illo delicto fama laboret, & ſi dicunt aliquem diffamatum, tunc contra illum ſpecialiter inquirendo ad citationem vel ad capturam, juxta indiciorum qualitatem procedit & ſic unico contextu ſuper veritate criminis & ſuper diffamatione informationes aſſumuntur, ut hìc per eum, qui propterea ſubdit ſe numquam vidiſſe aliquem proceſſum fieri qui à diffamatione inciperet. Sed contra hujuſmodi practicam inſurgit Rolandus à Valle *in conſ.* 57. *n.* 26. *& ſequent. volum.* 4. nam ſecundum eum licèt teſtimonium Clari ſit magnum, tamen eſt ſpernendum, quia omnes Doctores tam antiqui, quàm moderni concludunt & exclamant in inquiſitione famam debere præcedere, nec aliquis eorum dicit de conſuetudine contrarium ſervari, prout dicit Clarus. Quin imò, ut inquit Ludovic. Cat. *conſ. crimin. diverſ.* 99. *num.* 1. *lib.* 1. *paucis*; totus mundus ſequitur hanc concluſionem, quòd inquiſitio non præcedente diffamatione facta, nulla & invalida ſit. Idem ſalvando Clarum, dicit ipſe Rolandus illius practicam procedere in ſtatu Mediolani, prout ipſe loquitur & ubi erat verſatus, & non alibi. Verum ut noviſſimè obſervat Proſper Franciſcus *in pract. titul. de inquiſit. quæſt.* 9. *n.* 21. *verſ. Ego verò.* Conſuetudo, de qua loquitur Clarus, non eſt

contra juris diſpoſitionem, non enim ipſe dicit ſimpliciter
& indiſtinctè in inquiſitione de conſuetudine famam non de-
bere præcedere, quia hoc eſſet contra autoritates novi &
veteris teſtamenti de quibus in hoc c. contra Canonicas ſanc-
tiones & unanimem Canoniſtarum conſenſum; ſed tantùm
dicit ſecundum practicam qua hodiè utuntur in inquirendo
non requiri, ut præcedat infamia, quia commiſſo delicto
non incipiunt à ſpeciali inquiſitione contra aliquem in quo
caſu debet procedere infamia, ſecundum omnes, ſed à ge-
nerali aſſumptione informationum, videlicet quis illud de-
lictum commiſerit; in qua generali informatione & inquiſi-
tione conveniunt omnes, non eſſe neceſſarium, ut fama præ-
61 cedat & concluſum eſt ſuprà, *n.* 57. Deindè ſubdit Clarus,
quòd ſi teſtes in genere interrogati aliquem nominaverint in
ſpecie, poterit Judex ex generali illa inquiſitione devenire
ad ſpecialem contra nominatum etiam nulla præcedente fa-
ma & hoc ſimiliter non eſt contra concluſiones Doctorum.
Imò generalis inquiſitio, in qua per teſtes aliquis fuit no-
minatus, ſine alia forma aperit viam ad ſpecialem inquiſitio-
nem juxta theoricam & practicam Innocentii, quam ſervat
totus mundus, ut dictum eſt ſuprà, *n.* 56. & prædictis adde
Mar. Socin. *hìc art.* 1. *in* 1. *quæſt.* ubi tradit novem capita
diſtinctionum in inquiſitionis materia & egregiè ſingula dic-
tionum capita exemplificat.
62 Secundò. Quæro, cùm ad ſpecialem inquiſitionem ſuper
certo delicto & contra certam perſonam, quæ verè & pro-
priè dicitur inquiſitio, ſecundum Præpoſitum *in c. De accu-
ſatione*, *n.* 41. 2. *quæſt.* 8. Judex procedere poſſit tam ex
ſuo mero officio, quàm ad partis querelam, ſeu denuncia-
tionem, an, & in quo iſti duo modi procedendi inter ſe
differant.
63 Solutio. Gloſſa magna hìc videtur aſſignare tres diffe-
rentias inter proceſſum faciendum ex mero judicis officio
& illum, qui fit alio impetente, ſeu promovente inquiſitio-
nem.
Prima differentia eſt, quia quandò procedit ex mero offi-
cio, tunc recipit juramentum ab illis contra quos eſt facien-
da inquiſitio, ſed quandò procedit ad inſtantiam alterius,
hoc juramentum non recipit, ne inſtruat adverſarium, ſed
ipſe adverſarius debet probare ea, quæ denunciavit.
64 Secunda differentia eſt, quia quandò procedit ex officio
non tenetur recipere probationem ſuper fama, ſatis enim eſt
ut de ea conſtet ſibi, ſecùs quandò procedit ad alterius inſ-
tantiam, & cum gloſſa quoad hanc differentiam concordat
Petrus de Sampſone, & Abb. Antiq. *n.* 3. qui ſimiliter diſ-
tinguunt inter inquiſitionem, quam facit Judex alio proſe-
quente & illam quam facit à ſe ipſo, & ex officio ſuo, ut
in primo caſu non procedat Judex ſuper inquiſitione verita-
tis, niſi probetur infamia per eum, qui fuit promotor in-
quiſitionis, ſed in ſecundo, quandò ex officio, tunc poſt-
quam conſtat Judici de infamia, de veritate inquiret, licèt
inquiſitus neget ſe infamatum, nec tenetur ipſe Judex fi-
dem facere de infamia, cui enim faceret fidem, cùm ipſe
ſit Judex? Si tamen inquiſitus propter hoc appellaret tunc
coram judice appellationis teneretur primus Judex de infa-
mia facere plenam fidem, & ſequitur Joan. Andr. *n.* 36.
Anchar. *n.* 29. Abb. *num.* 17. *verſ. Secunda differentia eſt*
Angel. *in l. Si vacantia*, *n.* 177. *Cod. de bonis vacan. lib.*
10. ubi videtur tenere diffamationem non requiri quandò
Judex non ad poſtulationem partis, ſed ex mero officio
inquireret, & dicit Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in ver.
Hæc eſt quædam inquiſitio n.* 57. Aſſeſſores hoc communiter
obſervare, ſed certè in hoc contra Angel. eſt magis commu-
nis opinio, ut inquit Hieron. *in Apoſtill. ad Angel. de maleſ.
in loco præalleg. n.* 68. *verſ. Quarto in quantùm*, quem
refert Grat. *conſ.* 57. *n.* 11. *lib.* 2. & Roland. *conſ.* 24. *circa
final. lib.* 1. Boſſ. *in tit. de indit. n.* 75. *in final.* Hyppol.
Rimin *inter conſilia criminalia diverſ. conſ.* 105. *num.* 17.
lib. 1 Julius Clarus *in pract.* §. *final. quæſt.* 6. *verſ. Idem
etiam*, ſubdens eam eſſe rationi magis conſentaneam; nam
quandò proceditur ex mero officio, tunc magis neceſſaria
eſſe debet diffamatio, quæ ſuccedit loco accuſatoris, ut
dicunt Scribentes in hoc cap. ob quam rationem aliis etiam
relatis hanc opinionem ſimiliter dicit eſſe veriorem, &
magis communem Proſper Farinac. *in pract. tit. de inquiſit.
quæſt.* 9. *numer.* 4. *verſ. Non tamen per hoc recedas.* Tu
tamen adverte, quia gloſſa. & Canoniſtæ non dicunt diffa-
mationem non requiri quando judex ex officio procedit,
imò dicunt etiam eo caſu judicem debere per ſe inquirere
de fama, ſed tantùm aſſerunt ſatis eſſe ut de hujuſmodi
fama conſtet judici, qui non tenetur de ea fidem facere,
nec probationes aſſumere quando procedit ex officio ſuo,
ſed ſolùm quandò procedit alio inquiſitionem promovente,
& ita utroque caſu diffamationem requirunt, & ſolùm conſ-
tituunt differentiam ſuper illius probatione.
65 Tertia differentia, quia ſi Judex procedit ad inſtantiam
alterius, admittit probationes contrarias ſuper bona fama,
ſecùs quandò procedit ex officio, & ratio diverſitatis eſt,
quia non ita præſumitur contra Judicem, ſicut contra par-
tem argum. *c. In noſtra*, *de procurator. & c. Ad audien-
tiam*, *de præſcript.*
Quarta differentia ultrà gloſſ. ponitur per Doctores, quia 66
quandò proceditur ad inſtantiam, fit litis conteſtatio cum
promovente inquiſitionem, ut in cap. *Cum dilectus*, *de pur-
gat. canon.* ſecùs quandò ex officio proceditur, quia non eſt
cum quo fiat litis conteſtatio, ſed fit quaſi conteſtatio inter
infamiam, quæ tenet locum accuſatoris & reſponſionem in-
quiſiti.
Quinta differentia, quia quandò proceditur ex officio, 67
poſſunt recipi teſtes, etiam publicatis atteſtationibus, tunc
enim ceſſat ratio timoris ſubornationis, cùm ſemper teſtium
dicta ſint nota Judici, ſecùs quandò proceditur ad inſtan-
tiam partis, ut notatur in cap. *Cùm clamor*, *ſuprà de teſtib.*
& has duas differentias ultra gloſſ. ponit in ſpecie Abb.
numer. 17.
Tertiò. Quæro, cùm ſuprà *in* 4. *notab.* dictum ſit tribus 68
modis principaliter poſſe procedi ſuper crimine videlicet per
viam inquiſitionis, accuſationis & denunciationis in quibus
differat judicium inquiſitionis ab aliis judiciis.
Solutio. Dic ſecundum ſpeculat *in tit. de inquiſitione*, §. 69
1. *n.* 33. in pluribus differre. Primò enim in judicio inqui-
ſitionis fama habetur loco accuſatoris, ut hìc & in cap. *Licet
Heli*, *de Simon.* & dictum eſt ſuprà *in octavo notab.* in aliis
autem nullus regulariter ſine accuſatore vel denunciatore
damnatur, ut cap. *Relatum*, 5. *quæſt. & cap. Unico*, *ſuprà
ut Eccleſ. Beneſ.* Secundò, in cauſa inquiſitionis teſtes re- 70
cipiuntur lite non conteſtata, quod non contingit in aliis re-
gulariter, *c. Quoniam*, §. *Sunt & alii*, *ſuprà ut lite non
conteſtata.* Tertiò in judicio inquiſitionis recipiuntur minùs
idonei teſtes cùm ſit inquiſitio tàm in capite, quàm in mem-
bris, vel ſuper ſtatu Eccleſiæ, ut notat idem Speculator in 71
d. §. 1. *n.* 21. quod non fit in aliis cauſis, ut *c. Ex parte à
ſup. de teſt.* §. *in teſt.* 4. *qu.* 3. Quartò inquiſitio fit de ma-
nifeſtis per famam, ut hìc, non de occultis, ut in *c. Qua-
liter*, *in final. ſupra eod.* Alia verò judicia inſtituuntur etiam 72
ſuper occultis, dummodò probari poſſit, *c. Plerumque*, 2.
quæſt. 7. undè accuſatus etiam ſuper occultis reſpondere
compellitur, quia jurat de calumnia, *cap.* 1. *de juramen.* 73
calumn. ſecundum Hoſt. *hìc n.* 16. Joan. Andr. *n.* 25. *in
verb. Facultatem*, Butr. *num.* 39. & ad *cap. Non tibi*, *de
pænit. diſt.* 1 quod videtur innuere oppoſitum, reſponde ut
per eos. Quintò, in inquiſitione proceditur quandòque ad 74
remotionem dùm negotium agitur, *cap. Quia ea*, 3. *quæſt.*
2. probata tamen prius ſuſpicione dilapidationis, *c. Licet
Heli*, *verſ. Quia verò & cap. Per tuas*, *de Simon. & cap.
fin. infra eod.* & in aliis judiciis ſecùs, ut *cap. Volumus* 16.
quæſt. 4. *c.* 1. *de judic. c. Nonne*, *quæſt.* 4. Sextò in judi-
cio inquiſitionis, ſi crimen ſit grave, prælatus convictus ab 75
adminiſtratione totaliter removetur, ut in textu hìc; *Qua-
tenus ſi fuerit gravis exceſſus & ſi non degradetur ab or-
dine*, *ab adminiſtratione tamen amoveatur omninò*, & notat
Bernard. in gloſſ. 1. *verſ. Crimine verò ſic probato*, cum
quo concordant Hoſt. *n.* 23. Joan. Andr. *n.* 30. & com-
muniter omnes. In judicio verò accuſationis prælatus de
gravi crimine convictus deponitur, ut cap. *Inquiſitionis &
c. Super his*, *ſupra eod. c. Tuæ de pænis*, *c. Unum orarium*
§. *Criminis*, 25. *diſt.* & hìc in text. ibi Criminalis accu-
ſatio, quæ ad diminutionem capitis, id eſt degradationem
intenditur & dic degradationem, id eſt depoſitionem, nam
etiam verbalis depoſitio ab ordine dicitur degradatio, quia 76
privat & dejicit, *c. Degradatio*, *de pænis*, *lib.* 6. ſecun-
dum Abbatem *hìc n.* 10. & Mar. Socin. *n.* 42. & eſt pœna
capitalis, quæ ſequitur ex accuſatione, ut inquit Hoſt. *hìc* 77
n. 13. & ſic mitiùs punitur inquiſitus, quàm accuſatus,
ut in præcitatis juribus, & notat Balb. *in l. Ea quidem n.*
49. *Cod. de accuſat.* Joan. de Anan. in cap. *Inquiſitionis*,
n. 4. *ſupra eodem*, de quo dic pleniùs, ut hìc per Henric.
Boich, *n.* 12. & iſtis duobus modis debet Judex imponere
pœnam ordinariam & non pœnitentiariam, ſecundum Ab-
batem *in* 4. *notab.* prædictas ſex differentias ponit Specu- 78
lator citatus ſuprà, *n.* 69. & ex illo Mar. Socin. *hìc num.*
92. In denunciatione autem Judex non debet pœnam or-
dinariam imponere, ſed tantùm ad pœnitentiam compellere,
ut per Abbatem ubi ſuprà. Verùm ut dicit Henrich. Boich.
n. 14. ſicut denunciatio diverſimodè fieri poteſt & natura
diverſa eſt, ſic quoque diverſæ ſententiæ formabuntur.
Nam ſi denunciatio ſit evangelica, pœnitentia injungetur; 79
ſi judicialis ad ſatisfactionem condemnabitur, ſi canonica,
pœna infligetur vel peccatum fieri inhibebitur vel aliter ſe-
cundum quod requirit denunciationis modus ſententiabitur,
de quo dic ut legitur & notatur in cap. *Novit*, *in primo
reſponſ. ſupra de judic.* & ſecundum hanc diſtinctionem in-
telliguntur illa verba textûs, ut juxta formam judicii ſen-
tentiæ quoque forma dictetur, ſecundum Hoſt. *n.* 23. *verſ.
In denunciatione*, Joan. Andr. *n.* 30. *eodem verſ.* & Henric.
Boich. *n.* 14. cum quibus ſatis concordat. Archid. in cap.

80 *Si peccaverit n.* 15. 2. *quæſt.* 1. Septimò iſti tres modi ten-
dunt ad diverſos fines, ſecundum Abbatem *hìc* 14. *notab.*
nam inquirentis officium eſt veritatem invenire, ut per Azor.
*inſtitutione de officio judicis in principio capite qualiter
de officio judicis* & notat. Bald. *in l. Edita numer.* 30.
*circa finem verſ. Aut loquimur in proceſſu inquiſitionis Cod.
de edendo*, ſed accuſatio fit ad puniendum & ad publicam
81 vindictam, *l. Non ignorat & l. Si quis*, *Cod. de his*, *qui
accuſar. non poſ. cap. Inquiſitionis & cap. Super his ſupra
eodem*, Bald. *loco citato*, denunciatio verò fit ad correctio-
82 nem, ut dicitur in d. cap. *Super his c. Si peccaverit* 2. *qu.*
1. in denunciatione enim attenditur emendatio fratris, ſed
in accuſatione punitio criminis, S. Thom. *in* 2. 2 *quæſt.*
67. *art.* 3. *ad* 3. *& quæſt.* 66. *art.* 1. *in corpor. & in* 4.
ſentent. diſtinct. 35. *art.* 3. *ad* 6. Octavò, ſicut accuſatio-
nem legitima præcedere debet inſcriptio ſic & denunciatio-
nem charitativa correctio & inquiſitionem clamoſa debet
inſinuatio prævenire, ut hìc dicitur in §. *Ad corrigendos*
& eſt repetitum *in cap. Licet Heli. de Simon.* Cùm enim
accuſatio inſtituatur ad depoſitionem ne aperiatur via ca-
lumniandi, accuſator debet ſe inſcribere, ut in cap. *Super
his*, *ſupra eodem*, id eſt ſe obligare ad eamdem pœnam, ſi
non probaverit, quam reus debuiſſet ſi probaſſet, ut *cap.
Quiſquis*, *& cap. Qui crimen.* 2. *quæſt.* 8. & notat gloſſa
in dict. cap. Super his, *in verb. Oportet inſcribi*, & de hac
pœna talionis, vide quod legitur & notatur *in cap. Quod
debetur*, 14. *quæſtion.* 1. *& in capit. Sex differentiæ*, 23.
quæſt. 3. per Albert. *in l. final. Cod. de accuſation.* & per
D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 68. *art.* 4. *in corp. & in* 4. *ſent.
diſt.* 41. *art.* 5. *quæſt.* 2. *ad primum*, & de forma accuſatio-
nis tria continente, vide textum *in l. Libellorum*, *Cod. de
accuſationibus*, quæ eſt canonizata *in cap.* Per *ſcripta*, §.
Sed Calixtus, *verſ. Libellorum*, 2. *quæſt.* 8. In inquiſitione
autem non requiritur inſcriptio, ut dicitur *in d. cap. Super
his*, *ſupra eodem*, quia ceſſat ſuſpicio calumniæ tum ob
præcedentem infamiam, tum quia non eſt hìc, qui ſe oppo-
nat & ſe inſcribat, ut ibi per Felin. *n.* 2. *in fin.* In denun-
ciatione ſimiliter non requiritur inſcriptio, ſeu obligatio ad
pœnam talionis, quia non inſtituitur ad puniendum, ſed ad
corrigendum, ut dictum eſt; & ideò denunciationem debet
præcedere admonitio, ſeu charitativa correctio, ut in juribus
ſuprà citatis, & egregiè declarat S. Thomas *in* 2. 2. *quæſt.*
83 33. *art.* 8. *& in* 4. *ſent. diſtinct.* 19. *quæſt.* 2. *art.* 3. *quæſt.*
3. quæ tamen admonitio in accuſatione & inquiſitione non
requiritur, etiamſi fiat alio denunciante, ſeu promovente,
ſed ſtatim poteſt procedi ad inquirendum, ut ibi firmat gloſ.
noſtra, Hoſt. *n.* 7. & Joan. Andr. *n.* 37. & plena Aret. *n.*
39. & docet S. Thom. *d. diſtin.* 19. *quæſt.* 2. *art.* 5. *qu.*
1. *ad* 4. ubi ait in accuſatione non agi ad emendationem
peccantis, ſed ad bonum commune, ſcilicet juſtitiam con-
ſervandam per punitionem delinquentis; & ideò accuſatio-
nem in judicio bona conſcientia fieri poſſe etiamſi admonitio
non præcedat, nec eſſe contra præceptum Domini, quod
intelligitur quandò agitur ad emendationem peccantis, in-
quiſitionem verò faciendam non eſſe, niſi de notorio pec-
cato, quia oportet ut inquiſitionem præcedat clamoſa inſinua-
tio, & ideò ſecreta admonitio non requiritur de neceſſitate.
84 Quartò. Quæro, quomodò probetur fama.
85 Solutio. Secundum Innocentium *hìc n.* 1. teſtis deponere
debet, eum, de quo agitur de tali crimine diffamatum eſſe
& interrogatus apud quos ſit diffamatus, reſpondere tenetur
apud tales & niſi eos nominet, non videtur reddere bonam
cauſam dicti ſui, & ratio eſt, quia aliter ſcire non poteſt,
an illi ſint viles & malevoli, an verò fide digni, de quo
ante omnia judici conſtare debet, ut hìc *in verſ. Ex quibus
autoritatibus.* Debet ergò dicere apud tales & tales eſt ſuſ-
pectus, quia hæc ab eis audivi vel vidi eos vitare ipſius fa-
miliaritatem, & ſubdit Innocentius ſufficere ſi dicatur à duo-
bus ſe audiviſſe, quia textus noſter loquitur in plurali, ibi,
providis & honeſtis. Ergò ſufficiunt duo, *l. Ubi numerus*,
ff. de teſtibus. Adverte tamen, quia non ſufficit ſi teſtis
dicat apud duos eſſe ſuſpectum, quia ex hoc non eſſet pro-
bata fama, ut *cap. Inquiſitionis*, *in fine*. *ſupra eodem*, ſed
oportet eum addere in ſuo teſtimonio, quod hoc ipſum,
quod audivit ab illis duobus, clamat major pars viciniæ,
& hoc intendit hæc littera, dùm dicit, quòd illi providi viri
debeant dicere quod clamor innuit & diffamatio manifeſtat,
ad idem textus *in cap. Super eo*, *ſupra de eo*, *qui cognovit
conſang. uxor. ſuæ*, *& c.* 2. *infra de purgat. canon.* Quidam
tamen ut ſubjicit Innoc. *n.* 4. *verſ. In præſenti autem caſu*,
non improbabiliter dicunt ſatis eſſe, ut teſtes etiam nullis
perſonis expreſſis dicant rumor & infamia eſt per vicinim,
reſervatur enim alteri parti facultas probandi infamiam hanc
eſſe tantùm apud viles aut malevolos vel ab ipſis ortum ha-
buiſſe, quo probato non procedit inquiſitio, arg. *cap. In
cunctis* 11. *quæſt.* 3. & ibi non cavetur, ut teſtis debeat
hoc dicere, ſed tantùm ut ſuperior non debeat ad inquiſi-
tionem procedere, niſi clamoſa inſinuatio per bonos & gra-
ves ad eum pervenerit, & cum his dictis Innocentii concor-
dant ibi Joan. Andr. *n.* 11. Anchar. *n.* 33. Abbas *n.* 1. *&* 4.
Cardin. *in* §. *Hunc tamen*, *n.* 9. & communiter DD. ut
atteſtatur Alexand. *conſ.* 100. *ſuper primo caſu poſt n.* 4.
verſ. Sextus teſtis lib. 1. Aretin. *in c. Cùm oporteat*, *poſt
n.* 58. *verſ. Communiter tamen ſupra eodem*, ubi etiam teſta-
tur de magis communi & practicata opinione Gandin. *in
rubrica. Quomodò*, *de maleſ. cognoſ. per inquiſitionem*, *poſt
n.* 11. & alii plures quos noviſſimè cumulat Farin. *de indit.
& tortura*, *quæſt.* 47. *n.* 227. *& n.* 236.
Sextò. Quæro, an fama in criminalibus aliquem gradum 86
probationis conſtituat.
Solutio. Explorati juris eſt ſolam famam, quæ eſt contra 87
aliquem, quòd maleficium commiſerit, eſſe ſufficiens indi-
cium ad inquirendum contra eum, ut hìc eſt textus apertus
Idque fatentur, ut inquit Julius Clarus *in practio.* §. *final.
quæſt.* §. *in princ. & quæſt.* 21. *verſ. Fama ſola*, quia fa-
ma ſuccedit loco accuſatoris, ut dictum eſt ſuprà in 8.
notab. quandòque verò fama tribuit materiam indicendi pur-
gationem canonicam, *cap. Presbiter ſi à plebe*, 2. *quæſt.* 7.
& cap. Accedens, *ſupra eodem*, cum ſimilibus, quandòque
tribuit materiam ſuſpendendi à beneficio & officio donec ſe
purgaverit, concurrentibus tamen requiſitis de quibus per
Marian. Socin. *in c. Nos inter*, *n.* 3. *infra de purgat. canon.*
quandòque coadjuvat probationes jam factas, ſeu alia ad- 88
minicula, ut *c. Prætereà*, *ſupra de teſtibus*, gradum tamen
probationis non facit ſecundum Marian. Socin. *hìc n.* 635.
quia in criminalibus probationes debent eſſe luce clariores,
ut *l. Sciant cuncti*, *Cod. de probat. c. Sciant*, 2. *quæſt.* 8.
& cap. Epiphanium, 5. *quæſt.* 6. ubi probatur nec ſemi-
plenam facere probationem, niſi de crimine civiliter ageretur
& ſentit gloſſa *in cap. Veniens*, *il. primo in verb. Illorum
de teſtibus*, quam ait eſſe communiter approbatam Bero *hìc
num.* 78. & hanc eſſe communem opinionem atteſtatur etiam
Decius in eodem *cap. Veniens*, *num.* 25. & ita etiam ſe
habere communem practicam affirmat Salic. *in l. Ea quidem
n.* 133. *Cod. de accuſ.* & Bertrad. *conſ.* 126. *n.* 11. *lib.* 7.
quos refert & ſequitur Julius Clarus *in pract.* §. *fin. qu.*
21. *verſ Fama ſola*, ibi, Fama enim in criminalibus non
probat neque etiam ſemiplenè undè ſine adminiculis non 89
eſt ſufficiens indicium ad torturam & ita tenent commu-
niter Doctores, ut ait Marſilus in *leg. De minore paragraph.
Plurium*, *num.* 30. *de quæſt. & conſ.* 3. *numer.* 4. *in fin.*
hanc etiam dicunt communem concluſionem Jaſonis *in rep.
l. Admonendi*, *n.* 207. *ff. de jurej.* Crav. *conſ.* 41. *n.* 6. Blan.
ad l. fin. n. 312. *verſ. Undè Bald. ff. de quæſt.* Grammat.
conſ. 42. *n.* 15. dicens ita per aſſeſſores obſervari, Duen.
alios referens, ut communem dicens *in reg.* 300. *in* 4.
fallen. & in reg. 301. *in princ.* & alii plurimi apud Fari-
nac. *de indition. & tortur. quæſtion.* 47. *num.* 4 & quam-
vis in hoc articulo magna ſit controverſia inter Scribentes,
& Joan. Andr. ad Speculat. *in titul. de notor. crimin.* §.
Fama, *in verb. Veniens*, *circa fin.* quem refert Marſil. in
dict. *l. De minore*, §. *Plurium*, *n.* 30. *& conſ.* 72. *num.*
16. atteſtetur contrarium ſervari de conſuetudine, ut ſcili-
cet fama ſola ſit ſufficiens ad torturam, prout etiam ſe
vidiſſe aliquando per aſſeſſores obſervari refert Gandinus
de malefic. in titul. de quæſtion. n. 39. Tamen Julius Cla-
rus *in dict. quæſtion.* 21. *verſ. Fama ſola*, *circa med.* dicit
ſe fuiſſe ſemper ſecutum communem opinionem, quam
etiam audivit ſemper obſervari ab aliis juſtis judicibus, ut
ſcilicet numquam procedatur ad torturam ex ſola fama, niſi
cum ea concurrat aliquod aliud adminiculum; & ſubdit ſe
credere eam tutiorem & veriorem; & quamvis ad torquen-
dum videatur ſufficere minus quàm ſimiplena probatio,
nihilominus cum fama ſit indicium à delicto valdè remotum,
& multum fallax, ut quotidiè experientia docet; putat Cla-
rus judicem tutiùs facturum, ſi nullo alio adminiculo con-
currente reum tormentis non ſubjiciat; in aliis autem quàm
criminalibus an fama faciat plenam; vel ſemiplenam proba-
tionem, diſtingue plures caſus, ut hìc plenè per Mar. So-
cin. *n.* 621. *circa fin. verſ. Circa tertium membrum.*
Septimò Quæro, an ſtatim lata ſententia ſuper crimine, 90
prælatus intelligatur ipſo jure privatus dignitate, vel bene-
ficio, adeò ut beneficia hujuſmodi alteri conferri poſſint.
Pro ſolutione Innocentius *hìc n.* 10. latiùs proſequitur 91
articulum quos effectus producat ſententia, & diſtinguit 92
plures caſus. Quandoque enim talis eſt pœna impoſita ex
delicto intentato, quæ ſtatim aufert libertatem, & tunc
ſtatim lata ſententia ſuper crimine non licebit condemnato
teſtamentum condere, nec poterit ex teſtamento aliquid ca-
pere, *l. Qui ultrò*, *ff. de pænis*, *l.* 1. § *à Præfecto*, *ff.
de Legat.* 3. quod tamen fallit in his, quæ condemnato
competerent ratione publici officii, ut prælato; nam geſta
per eum tenent, donec in officio toleratur, *cap. Nonne*
8. *quæſtion.* 4. quòd ſi oppoſitum diceremus, ſequeretur
abſurdum, quia condemnatus depoſiti, vel mandati eſt in-
famis, ut *l. Furti*, §. *penultim. & ult. ff. de his qui notantur
infamia*, numquid ergò dicemus propter hoc ſententias ab eo

63 *Judex inquirens ex mero officio recipit juramentum ab his contra quos eſt facienda inquiſitio, ſecùs ſi ad alterius inſtantiam.*
64 *Judex procedens ſuper crimine ex officio, non tenetur recipere probationes ſuper fama, ſatis eſt ut de ea ſibi conſtet.*
65 *Judex procedens ad inſtantiam alterius, admittit probationes contrarias ſuper bona fama, ſecùs quandò procedit ex officio.*
66 *Litis conteſtatio fit cum promovente inquiſitionem, quandò Judex procedit ad denuntiationem.*
67 *Teſtes recipi poſſunt, etiam publicatis atteſtationibus, quandò Judex procedit ex officio.*
68 *Inquiſitionis judicium in quo differat à judicio per viam accuſationis & per viam denuntiationis & n. ſeqq. uſque ad n. 84.*
70 *Teſtes in judicio inquiſitionis recipiuntur, lite non conteſtatâ.*
71 *Teſtes admittuntur etiam minùs idonei, quandò fit inquiſitio tam in capite quàm in membris & ſuper ſtatu Eccleſiæ.*
72 *Accuſatio & denuntiatio fit etiam de occultis criminibus, dummodò probari poſſint, inquiſitis ſecùs*
73 *Accuſatus ſuper occultis reſpondere compellitur, quia jurat de calumnia.*
74 *Inquiſitus de dilapidatione interim ab adminiſtratione removetur conſtito de ſuſpicione, ſecùs in accuſato.*
75 *Prælatus de gravi crimine inquiſitus & convictus, ab adminiſtratione totaliter removetur, accuſatus verò deponitur.*
76 *Degradatio accipitur etiam pro verbali depoſitione.*
77 *Et eſt pœna capitalis.*
78 *Judex in Judicio denuntiationis non debet pœnam ordinariam imponere, ſed pœnitentiam compellere & num. ſeq.*
79 *Denuntiatio triplex, Evangelica, Judicialis & Canonica; & in qualibet diverſæ feruntur ſententiæ.*
80 *Inquirentis officium eſt veritatem invenire.*
81 *Denuntiationis finis eſt emendatio fratris, accuſationis verò punitio criminis ad publicam vindictam.*
82 *Accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio, denuntiationem charitativa correctio, inquiſitionem clamoſa inſinuatio.*
83 *Monitio in accuſatione & inquiſitione non requiritur, etiamſi procedatur per inquiſitionem ad denuntiationem alterius.*
84 *Fama qualiter probetur.*
85 *Teſtes ſuper fama interrogati, qualiter debeant deponere.*
86 *Fama in criminalibus an aliquem gradum probationis conſtituat & n. ſeqq.*
87 *Fama eſt ſufficiens indicium ad inquirendum contra eum qui maleficium commiſit.*
88 *Fama in criminalibus nec ſemiplenam facit probationem, niſi de crimine civiliter agatur.*
89 *Et ſine adminiculis, an ſit ſufficiens indicium ad torturam.*
90 *Prælatus an ſtatim latâ ſententiâ ſuper crimine intelligatur ipſo jure privatus dignitate vel beneficio.*
91 *Sententia lata ſuper crimine, quos effectus producat.*
92 *Condemnatus in pœnam quæ ſtatim auſert libertatem, perdit teſtamenti factionem, ſed non ea quæ ſibi competunt ratione publici officii.*
93 *Beneficia ejus qui per ſententiam fuit depoſitus, poſſunt per Epiſcopum alteri conferri.*
94 *Depoſitus ſpoliari poteſt etiam beneficiis quæ poſſidet in aliis Diœceſibus.*
95 *Prælato condemnato an ſtatim liceat electoribus ad electionem alterius procedere.*
96 *Prælatus poſt ſententiam condemnatoriam an remaneat poſſeſſor dignitatis vel beneficii.*
97 *Infamia quæ ex pœna procedit, evidentior eſt quàm quæ ex ſententia.*
98 *Inquiſitio quæ formatur contra Regulares, quot habeat ſpecialia.*
99 *Ordo juris in inquiſitione quæ fit contra Regulares, non eſt ad unguem obſervandus quoad ſubſtantialia Judicii, ſecùs quoad veritatis probationem & n. 100.*
101 *Exceptiones tot non recipiuntur contra Regulares quot contra ſæculares.*

1 Qualiter & quandò il ſecondo. Superior contra ſubditum
maximè Prælatum de his tantùm inquiret ſuper quibus
præceſſit infamia; & tunc cum vocabit, articulos ipſi tradet,
nomina & dicta teſtium ei publicabit & exceptiones & de-
fenſiones illius admittet & ab adminiſtratione removebit illum
ſi appareat graviter deliquiſſe. Hic ordo non eſt ad unguem
in Regularibus obſervandus. Hoc dicit ſecundum Joannem
Andream, Butrium, Card. Anchar. Abb. Joan. de Anan.
Aretin. Mar. Socin. Felin. & Bero. Dicebat Hoſt. Ponuntur
hic autoritates utriuſque teſtamenti & ipſarum mens ex quibus
colligitur qualiter, quandò, & contra quem, & à quo ſit inqui-
ſitio facienda & quis ſit effectus. Card. dicebat. Ponit theo-
ricam & practicam inquiſitionis meliùs quàm alia quævis Lex
vel Decretalis; eamque adeò luculenter reperit Mar. Socin.
ut Felinus *in princ.* formaliter dixerit, non tractabo in iſta
Decretali multa, prout requirit ejus fama, quia per ſolem-
nitatem repetitionis D. Mariani adeò eſt occupatus campus,
ut exiſtimem ſuperfluum quod diſtinctiſſimè tractatum eſt ite-
rùm revolvere. Dividitur in quatuor partes ſecundum Petrum
de Samſone & Abbatem antiquum. Prima dicit quandò in-
quiſitio ſit facienda. Secunda qualiter. Tertia ad quid. Quarta
limitat. Secunda hic *Debet*. Tertia hic *ad corrigendos*. Quarta
hic. *Hunc tamen.*

2 Nota primò hic *Villicus ille qui diffamatus erat.* Prælatum
diffamatum maximè de dilapidatione poſſe per Superiorem
compelli ad reddendam rationem adminiſtrationis, quod de-
notatur per verbum *villicus* quod denotat Prælationem ſecun-
dum Hoſt. hic *n.* 2. & notat Abbas *n.* 4. Mar. Soc. *n.* 17. &
Aretin. *in* 4. *not.* ergò à contrario ſecundum eos ſi non ſit
diffamatus, non videtur poſſe compelli, ſed oppoſitum tenet
gloſſa hic in verbo *Redde rationem* eâ ratione, quia Prælatus
æquiparatur tutori & Procurator eſt non Dominus, *c.* 1. *ſuprà
de dolo c.* 2. *q.* 12. *d.* 1. & ideò debet reddere rationem ad-
miniſtrationis ſuæ tanquam tutor, l. 2. *cod. de judic.* Sed
poteſt dici aliud eſſe in tutore & aliud in Prælato, nam tutor
eſt temporalis & ejus adminiſtratio finitur pubertate, ut *Inſti-
tut. Quibus modis tutel. fin. per totum*; & ideò tenetur red-
dere rationem finitâ tutelâ indiſtinctè, ut l. *Actus* & l. *Ad-
versùs*, *ff. de adminiſtrat. tutor.* & l. *niſi finitâ*, *ff. de tut.
& rat. diſ.* quo fit, ut Gubernatores & Adminiſtratores
piorum locorum, licèt non ſint ſuſpecti de dilapidatione ad
inſtar tutorum & curatorum teneantur ſingulis annis de ſua
adminiſtratione rationem reddere, ut clem. *Quia contingit*,
§. *Ille etiam de Relig. domib.* & in Concilio Tridentino *c.* 9.
ſeſſ. 22. at Prælatus eſt perpetuus, quia beneficium non poteſt
dari ad tempus per alium quàm per Papam, ut dicit gloſſa
notab. *in c. Veniens* in verbo *Ordinaſti*, *ſuprà de fil. Presbit.*
Item tutor non poteſt procuratorem conſtituere ante litem
conteſtatam, l. *Neque*, *cod. de procurat.* ſecùs in Prælato,
ut notatur *in c.* 1. *ſuprà de procurat.* Item tutor non utitur
bonis pupilli, ſicut Prælatus utitur bonis Eccleſiæ. Item tu-
tela eſt onus, Prælatura eſt honor, & Prælatus habet liberam
& generalem adminiſtrationem in bonis Eccleſiæ & poteſt
donare aliqua bona, ſi hoc habeat conſuetudo, tutor non,
cap. Cæterùm de donat. undè nihil mirum ſi Prælatus non eſt
cogendus reddere rationem, niſi laboret infamiâ, ut hic per
Antonium de Butrio *numero* 23. & Ancharanum *numero* 12.
& 31.

Secundò nota hic *Quid hoc audio de te*, eſſe priùs exqui- 5
rendam veritatem ab eo contra quem fit inquiſitio, quàm à
teſtibus, prout fecit iſte Dominus, nam ſi puram & meram
confiteatur contra ſe veritatem, cum eo mitiùs eſt agendum,
c. Innotuit, §. *Multa ſuprà de elect.* nec eſt opus teſtibus, ut
hic notat gloſſa 3. *in addit.* Hoſt. *n.* 2. in verbo *Redde ratio-
nem*, Joan. Andr. *n.* 3. Butr. *n.* 5. verſ. *Per hanc Decretalem*
& Card. *n.* 3. verſ. *Nota quòd antequam*, dicens ita ſervari, 6
ut ante omnia petatur ab inquiſito de veritate. Et adverte,
quia autoritas novi teſtamenti hic allegata concernit inqui-
ſitionem faciendam ſuper crimine dilapidationis, autoritas
autem veteris teſtamenti concernit crimina graviora, ex
quibus conjunctim collige ſecundum Petrum de Ancharano
hic *in* 5. *not.* Joan. de Anan. *n.* 6. verſ. *Nota quòd ille n.* 7.
& Aret. *n.* 6. inquiſitionem eſſe permiſſam, non ſolùm cùm
agitur ſuper rebus Eccleſiaſticis, ne dilapidentur; & ſic ad
utilitatem Eccleſiarum inquiſitio eſt permiſſa ſingulariter pro
utilitate publica. Undè in cauſis merè civilibus, ſi ſpectant
ad publicam utilitatem principaliter, inquiſitio eſt permiſſa, 7
ut l. *Si vacantia*, *cod. de bon. vac.* & l. *Miſſi opinatores*,
cod. de executor. tribut. lib. 10. imò & quandòque ad utili-
tatem privatam permiſſum eſt Judici inquirere, ut patet in
uſuris, *capite Ad noſtram*, *il ſecondo*, *ſuprà de jureju-
rando.*

Tertiò nota hic *deſcendam & videbo.* Prælatum debere 8
deſcendere ad locum ubi quis dicitur infamatus, quia hic
meliùs veritas reperitur, ubi aliquis eſt notus, *c. poſtquàm
de elect. c. quoſdam & c. Quantò de præſumpt.* & quia poteſt
de criminibus eſſe diffamatus in uno loco & non in alio, in
loco igitur ubi eſt infamia & non in alio eſt inquirendum, ut
notatur *in d. c. Ad noſtram*, *il ſecondo de jurejur. & in cap.
Cùm deputati de judic.* & per Ancharanum *hic in* 6. *notab.*
& Joannem de Anan. *num.* 7. *circa fin.* verſ. *Nota quòd Præ-
latus.*

Quartò nota in verſ. *Ex quibus autoritatibus*, tria requiſita 9
ad hoc ut ex fama poſſit ad inquiſitionem procedi, tam contra
ſubditum quàm contra Prælatum. Primum eſt, ut fama &
clamor ad aures Superioris devenerit, ſecundum, ut fama

& clamor ad aures ſuperioris devenerit, ſecundum, ut fama
non habuerit ortum à malevolis & maledicis, ſed à providis
& honeſtis, tertium ut non ſemel tantùm, ſed pluries hæc
fama invaluerit ut in littera; & notat Butr. *n.* 4. Mar. Soc.
n. 16. & Aretin. *n.* 10. Quid autem ſit fama & de illius ſpe-
ciebus & requiſitis & in quibus differant rumor & fama, egi
latiſſimè *in capite Veſtra*, *ſuprà de cohabitatione Clericorum &
mulierum.*

10 Quintò quòd nota hic *Utrùm clamorem qui venit ad me*,
tunc demùm teneri Prælatum inquirere, quandò ad eum
pervenit diffamatio, facit etiam textus hic ad aures Superioris,
undè non aſtringitur inquirere quandò fama ſolùm pervenit
ad alios ſecundum Hoſtienſem *numero quarto*, verſiculo
Qui venit ad me, Butrium *numero octavo* & Marian. Socin.
n. 18.

11 Sextò nota hic *Si per clamorem & famam ad aures Superioris
pervenerit.* Nec contra Prælatum nec contra ſubditum poſſe
Superiorem inquirere, niſi infamia præceſſerit, ut hic eſt caſus
ſecundum omnes, ſed de hoc latiùs dicam infrà *in prima
quæſt.*

12 Septimò nota hic *Coram Eccleſiæ Senioribus*, Prælatum
non debere contra ſubditum in criminalibus procedere, niſi
adhibitis ſecum Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, nam juriſ-
13 dictionem aliàs non exercet Epiſcopus ſine conſilio Capituli,
ut *c. Epiſcopus nullius* 15. *q.* 7. *c. Novis & c. Quantò de
his quæ fiunt à Prælatis*; & hic notat Butr. *n.* 10. Card. *n.*
7. Abb. *n.* 6. Joan. de Anan. *n.* 9. Mar. Socin. *n.* 14. & 15.
Aretin. *in* 7. *not.* & Bero *n.* 17. ergò non tenetur illius con-
14 ſilium ſequi, ſed ſatis eſt ut illud requirat & coram Capitulo
cognoſcat, *c. Cùm olim de arbitris*, nam & textus *in cap.
Epiſcopus nullius*, ſolam præſentiam requirit; & textus noſter
dicit coram Senioribus, ergò Epiſcopus poteſt inquirere,
etiam Capitulo invito, arg. l. *Coram*, *ff. de verb. ſignif.* ſed
hodiè fortè propter ignorantiam Canonicorum communiter
Epiſcopi contra eos præſcripſerunt, ut ipſi ſoli abſque Capi-
tuli conſilio de criminibus inquirant & juriſdictionem exer-
ceant, & valet talis præſcriptio ſeu conſuetudo, ut *in c.* 3.
& hic gloſſa 1. *de conſuet. lib.* 6. & probatur *in c. Irrefraga-
bili & in c. Paſtoralis de Offic. Ordin.* & tenet Abbas & Mar.
15 Soc. & Bero *in loc. ſuprà cit.* Fallit in Capitulis, quæ exemp-
tionis privilegio vel alio ſpeciali jure ſe tuentur adverſùs juriſ-
dictionem Epiſcopi, tunc enim contra Capitulares delin-
quentes Epiſcopus non poteſt ſolus procedere, ſed ſervatâ
formâ à Concilio Tridentino præſcriptâ *in c.* 6. *ſeſſ.* 25. *de
reform.* non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabi-
libus, de quo dic, ut ſcripſi *in dicto capite Irrefragabili*,
§. *Exceſſus*, *numero nono*, *decimo*, *vigeſimo &* 21. *de Offic.
Ordin.*

16 Octavò nota hic *Nam tanquam idem ſit accuſator & Judex.*
In judicio inquiſitionis judicem non tenere locum accuſatoris;
& hoc ideò, quia alia debet eſſe perſona Judicis, alia accu-
ſatoris, ut *c. Forus*, *infrà de verb. ſignif. & c.* 1. 4. *q.* 4.
Sunt enim hæc officia incompatibilia ſecundum Card. hic *n.*
17 8. Abb. *n.* 7. Aret. *n.* 11 & Mar. Socin. *n.* 17. Fama ergò
in inquiſitione ſuccedit loco accuſatoris, ut innuit littera hic.
Sed quaſi denunciante famâ vel deferente clamore; & notat
Hoſt. *n.* 10. in verbo *Deferente*, Joannes Andreas *n.* 13. in
eodem verbo, Butr. *n.* 5. Card. *n.* 8. Anchar. *n.* 10. Joan.
de Anan. *eod. n.* & Bero *n.* 23. & ita tenere communiter
Canoniſtas affirmat Præpoſitus *in c. Accuſatione n.* 41. verſ.
Item dixi de crimine 2. *q.* 8. & poſt eum Julius Clarus *in
practica*, §. *fin. q.* 6. *poſt princ.* Et ex hoc dicunt aliqui
Inquiſitionem eſſe remedium & judicium extraordinarium,
quod non concurrit cum ordinario, imò ſuperveniente accu-
ſatore ceſſat inquiſitio jam incepta, ut notat Dinus *in c. Fac-
tum legitimè*, *vol.* 2. *in fine*, verſ. *Undè ſunt argumenta de
18 reg. Jur. lib.* 6. & Bartol. in l. 1. §. *Si ante extraneus n.* 2. *ff.
de adult.* quos ſequitur Anchar. *loc. cit.* hoc tamen requirit
altiorem indaginem; & Bald. in l. *Ea quidem n.* 38. verſ.
Quod iſti dicunt, *cod. de accuſat.* dicit inquiſitionem de
19 Jure Canonico eſſe auxilium ordinarium; & allegat Innoc.
in c. Dilecto de ſent. excomm. lib. 9. ſecùs de Jure Civili,
quia licèt fama videatur accuſare, tamen accuſator tenetur ſe
inſcribere, ut l. fin. *cod. de accuſat.* ſed ſecundùm Canones
in inquiſitione ceſſat ſubſcriptio, ergò &c. Magis tamen
communis opinio eſt etiam ſecundum Canones inquiſitionis
remedium eſſe extraordinarium; & in ſpecie hanc eſſe com-
munem opinionem atteſtatur Alciatus *in c.* 1. *n.* 14. *de offic.
Ordinar.* Hier. *in Apoſtill. ad Angel. de maleſ. in verb. Hæc
eſt quædam inquiſitio poſt n.* 80. Decius *in rubr. de judic.
n.* 37. *& num.* 34. *verſ. Et quod judicium inquiſitionis*,
prout illum refert Boſſius *in titul. de Inquiſitione num.* 17.
& Clarus *in practic.* §. *fin. quæſt.* 3. *verſ. Debet autem ſcire*
& ratio hujus concluſionis eſt, quia de jure communi regu-
lariter quilibet admittitur ad accuſandum, niſi expreſſè pro-
hibitus reperiatur, *l. Qui accuſare ff. de accuſat.* §. 1. In
primis verbis; meritò accuſatio dicitur remedium ordina-
rium contra verò judicium Inquiſitionis dicitur extraordina-
rium, quia de jure communi regulariter Judex non poteſt
ex officio procedere per viam inquiſitionis; ut dicit gloſſ.
in l. 2. §. *Si publico in ver. Sive accuſatori*, *ff. adulter.*
quæ in hoc eſt communiter approbata, ut dicit Alber, in
d. l. ea quidem, §. *poſt num.* 4. *Cod. de accuſat.* prout illum
refert Apoſtilla præallegat. ad Angel. *de maleſ. poſt n.* 48.
& hanc opinionem ſecuti ſunt omnes antiqui Doctores, ut
inquit Mar. Socin. *hic n.* 16. quam etiam dicit communem
Raphaël Cuman. *conſ.* 136. *circa fin.* quos refert & ſequitur
Clarus *loco citato*; meritò ergò judicium Inquiſitionis dici-
tur extraordinarium: Vel conciliando opiniones diſtingue,
ut hic per Mar. Socin *n.* 89. quidquid tamen ſit de jure,
hæc omnia ceſſant ex conſuetudine hujus temporis ſecundum
quam etiam de jure civili permiſſum eſt judici procedere
ex officio, ut ſic per inquiſitionem, prout de hac generali
conſuetudine atteſtatur Gand. *in tit. Quomodo cognoſcatur
de maleſ. per inquiſitionem*, *poſt n.* 6. *verſ. Sed hodiè* quem
refert Bald. *in d. l. Ea quidem n.* 137. *circa fin. verſ. Alii
dicunt Cod. de accuſat.* Joan. Andr. *in addit. ad Speculat.
in tit. de inquiſ.* §. *Quandò autem in princ.* ubi dicit judi-
ces fori ſæcularis facere ſibi regulam inquirendi de quolibet
maleficio, & alii plures congeſti à Julio Claro *d. q.* 3. *verſ.
Sed certè.* Undè ſtante hac conſuetudine facienda eſt conclu-
ſio in contrarium, id eſt inquiſitionem remedium eſſe ita or-
dinarium prout eſt remedium accuſationis; & ita dixit Andr.
de Piſis relatus à Bald. *in l.* 1. §. *In initio poſt n.* 7. *verſ.
Sed numquid ff. de offic. Præfect. Urbis*; quod dictum ſe-
quuntur omnes, ut hic dicit Joan. de Anan. *in* §. *Licet
autem*, *n.* 9. & Clar. *loc. cit.*

Nonò nota in verſ. *Licet autem*, Prælatos omnes poſitos 20
tanquam ſignum ad ſagittam; & ad hoc quotidiè allegatur
capit. Quod dupliciter poteſt intelligi, primò ſcilicet ut eſſe
debeant virtutibus ornati, ut à ſubditis eorum operationes
trahantur in exemplum *c. Magnæ*, *verſ. Quod enim agitur
à prælatis ſuprà de voto*, *cap. Viliſſimus* 1. *quæſt.* 1. *paragr.
Nunc autem* 25. *diſtinct.* Concil. Trident. *cap.* 1. *ſeſſ.* 5.
de reformat. imò, ut inquit Caſſiodor. *lib.* 3. *Ethicor.* fa-
ciliùs quippe eſt errare naturam, quam diſſimilem poſſit
Princeps formare Rempublicam & Ariſtot. *in* 1. *Oeconom.*
inquit, (Impoſſibile eſt non diligentes Dominos diligentes
facere Vicarios.) *Qualis enim Rector civitatis*, *tales &
habitantes in ea.* Eccleſ. *c.* 10. Et hinc fit, ut malus Præ-
latus timeat bonum ſubditum, ut dicit textus *in l. Priſco* 21
in verb. Debitis, *Cod. de Prælat. ſacr. largition. lib.* 12. &
ideò Herodes metuebat Joannem ſciens virum juſtum &
ſanctum, ut legitur *Marci* 6.

Secundò modo poteſt intelligi, ut Prælati ſint tanquam 22
ſignum ad ſagittam, quia propter juriſdictionalia, quæ exer-
cent, incurrunt inimicitiam & malevolentiam multorum,
nam ut legitur in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 13. *c.* 6. *Subditi
Epiſcopo tametſi jure correpti fuerint*, *magnoperè tamen eum
odiſſe & tanquam injuria affecti ſint*, *magna illi crimina
objicere ſolent*, *ut quoque pacto poſſint*, *ei moleſtiam exhi-
beant*, *cujus vexationis timor plerumque illum ad inquirenda
& punienda eorum delicta ſegniorem reddit.* Et Evariſt. Papa
Epiſt. 2. *Sunt*, inquit, *nonnulli qui præpoſitos ſuos perversè
reprehendunt*, *ſi vel parum ipſis moleſti extiterint.* Refertur
in capit. Sunt nonnulli 2. *quæſt.* 7. Prior intellectus magis
placet ratione effectûs; ſed hic poſterior eſt magis amicus
litteræ, in qua redditur ratio, quia cùm Prælati ex officio
ſuo teneantur ſubditos arguere & increpare, &c. odium
multorum incurrunt & inſidias patiuntur.

Decimò nota in eodem verſ. *Licet autem*; bonum ordi-
nem debitæ correctionis, eſt enim criminoſus primò arguen- 23
dus, quartò ligandus, id eſt excommunicandus, undè &
dicitur; coërcere, corripe, excommunica, degrada, ut *cap.
Fortè* 23. *quæſt.* 4. de quo dic ut legitur & notatur *in c.
Cùm non ab homine ſuprà de judic.* ſecundum Hoſt. *hic n.*
21. Joan. Andr. *n.* 15. Abbat. *in* 7. *notab.* & Mar. Socin.
n. 31. Et ex hoc collige ſecundum Anchar. *in* 12. *notab.*
poteſtatem multiplicem ſuperiori conceſſam ſuper crimini- 24
bus puniendis, quia variis morbis parare varias medicinas
oportet, non ut imperitus medicus, qui in uno collirio
omnium oculos vult curare, *c. Neceſſe* 29. *diſtinct. c. Ut
conſtitueretur* 50. *diſtinct.* Undè Seneca *in tractat. de ira*:
Civitati curandæ adhibitus ſum, *pro cujuſque morbo medi-
cina curetur*, *hunc ſanat verecundia*, *hunc dolor*, *hunc ſer-
vitus*, *hunc egeſtas*, *ita legum præſidem civitatiſque rectorem
dicet verbis quamdiù poteſt ingenuè curare*, *æquitatemque
boni & æqui conſtituat*; *deindè tranſeat ad triſtiorem ora-
tionem*, *noviſſimè ad pœnas & has leves & revocabiles im-
ponat*; *ultima ſupplicia ultimis ſceleribus imponat*, *ut nemo
pereat*, *niſi quem perire etiam pereuntis interſit.*

Undecimò nota hic, *niſi legitima præcedat inſcriptio*,
accuſationem criminalem quæ tendit ad depoſitionem Præ- 25
lati, nullatenùs eſſe admittendam, niſi priùs accuſator le-
gitimè ſe inſcribat, ut hic & *in c. Super his ſuprà eod. & in
c. Licet Heli*, *infrà de Simonia.* Quod limita in quinque

54 *Introductæ coram Ordinariis in prima inſtantia non avocandæ.*

55 *Sed pendentes coram Archiepiſcopo evocari poterunt.*

56 *Appellari poteſt ab Ordinario ad Concilium Provinciale, omiſſo Archiepiſcopo & ab ipſo Archiepiſcopo ad Concilium, ſed non è converſo.*

57 *Viſitationem Diœceſis quam Epiſcopi impediti facere poſſunt per ſuos Generales Vicarios, Concilium Provinciale ſuſpendere non poteſt.*

58 *Procedit in cauſis criminalibus contra Proviſores, ſeu Vicarios Generales etiam Archiepiſcopi.*

60 *Pauperum querelas contra quoſcumque Judices & potentiores recipit.*

61 *Poſt cauſas & controverſias ad correctionem & reformationem procedet.*

62 *Ut Seminaria in Diœceſi vel Provincia erigantur & ſalubriter ordinentur, providebit.*

63 *Formam inſtructionis pro promovendis ad Cathedrales Eccleſias præſcribet arbitrio Papæ approbandam.*

64 *Cognoſcet de cauſis ob quas Eccleſiæ Suffraganeorum à Metropolitano viſitari debent.*

65 *Præſcribet formulam ad debitum in Divinis Officiis regimen.*

66 *Formam examinis per concurſum obſervandam curabit; ſciet que ſibi à Pio V. ademptam facultatem eidem formæ aliquid addendi vel minuendi.*

67 *Expendet ſi quæ Cathedrales ſint uniendæ & redditibus augendæ & confecta inſtrumenta ad Papam tranſmittet.*

68 *De abuſibus & quæſtionibus circa Imagines & Reliquias Sanctorum judicabit & qualiter.*

69 *In Capitulorum Generalium defectum circa Regularium reformationes providebit & n. 90.*

70 *Abuſus circa indulgentias ad Papam defert.*

72 *Decretum de Matrimoniis clandeſtinis in ſingulis Parochiis publicari præcipiet.*

73 *Judices Sinodales deſignabit.*

74 *Item Judices qui de alienationibus etiam à Sede Apoſtolica confirmatis judicent.*

75 *Majorem autoritatem habet Sinodus provincialis ex Concilio Tridentino quàm de jure communi.*

76 *Contra jus regulariter ſtatuere non poteſt, ſed ſolùm præter jus & n. 78.*

78 *De rebus fidei & majoribus cauſis non poteſt quidquam tractare vel definire.*

79 *Suis Decretis poteſt adjuvare jus commune, pœnas novas addendo vel antiquas augendo.*

80 *Abſtinere debet à novis Decretis quæ jure communi & Pontificiis Conſtitutionibus minùs conſonant, etiam in caſibus à jure permiſſis.*

81 *Supplere debet ubi per antiquos Canones vel ultimum Generale Concilium non eſt ſufficienter proviſum.*

82 *In quæſtionibus controverſis à definitionibus abſtinebit, præſertim circa Sacramenta, Cenſuras & alios conſcientiæ caſus & n. 91.*

83 *Cauſam non ſummariam non poteſt ſummariam efficere nec inſtantiam facere breviorem.*

84 *Nec appellationes prohibere.*

85 *Nec ordinem judicii præmittere.*

86 *De juriſdictione Eccleſiaſtica & ſæculari conſultius erit nihil ſtatuere.*

87 *Exemptos non ligat ſuis Decretis, niſi in caſibus in quibus Epiſcopis vel Concilio poteſtas in eos tributa eſt.*

88 *Cum Capitulis exemptis & Regularibus quomodò ſe gerere debeat.*

89 *Quoad Monaſteria exempta Epiſcopi ſunt executores eorum quæ continentur in Concilio Tridentino ſeſſ. 25. de Regular.*

90 *Et eorum negligentia ſupplebit Sinodus provincialis.*

91 *Explicabit quæ ſcitu ſunt neceſſaria circa Sacramenta & Clericorum functiones.*

92 *Adhortationes frequentes interſeret in his quæ ſub juriſdictione ipſius non cadunt.*

93 *Concilii provincialis Decreta quo ſtilo ſint conſcribenda.*

94 *A Metropolitano & Epiſcopis ſubſcribantur ſub correctione Sedis Apoſtolicæ.*

95 *Ad quam in unum volumen redacta pro emendatione & approbatione tranſmittantur.*

96 *His additis quæ Sinodus judicabit Sanctiſſimo proponenda pro felici profectu Provinciæ.*

97 *In Concilio provinciali quæ ſit Metropolitani autoritas & n. ſeqq. uſque ad n. 105.*

98 *Diſſolvere non poteſt Concilium ſine conſilio & aſſenſu Coepiſcoporum, ibidem.*

Nec cuipiam ſilentium indicere aut alia hîc expreſſa facere ſine eorum conſilio & aſſenſu.

99 *Poteſt tamen mandare ne quis loquatur extra locum aut Sinodum perturbet.*

100 *An & quandò poſſit cognoſcere cauſas ſuffraganeorum vel eis ſubjectorum.*

101 *Contra Epiſcopos uſurpantes in Concilio vel extra illius juriſdictionem non poteſt procedere niſi extra Concilium.*

102 *Non poteſt viſitare ſuffraganeos, niſi cauſâ cognitâ & probatâ in Concilio provinciali.*

103 *Nec ſufficit ut Concilium declaret eum poſſe viſitare eò quòd adſint querelæ contra Epiſcopos.*

104 *Metropolitanus & Epiſcopi in Concilio provinciali ſunt Conjudices.*

105 *Metropolitani & Epiſcopi negligentes cogere provincialem vel Diœceſanam Sinodum quâ pœnâ ſint puniendi & n. ſeqq.*

106 *Suſpenduntur ab executione Officii non ipſo jure, ſed per ſententiam.*

107 *Nec aliquid novi induxerunt Concilium Lateranenſe & Tridentinum & n. 109.*

108 *Incurrat verbum eſt latæ ſententiæ, niſi habeat relationem ad antiquas pœnas quæ requirant ſententiam hominis & n. ſeq.*

109 *Sinodum Diœceſanam Epiſcopi negligentes celebrare infra ſex menſes & in ea publicare Decreta provincialis Concilii, incurrunt pœnam ſuſpenſionis duorum menſium.*

110 *Et qui verentur accedere, mittant procuratores ad ſe excuſandum, non impediti cogantur & fiat Sinodus cum iis qui poſſunt venire & veniunt.*

111 *Ad Concilium provinciale Epiſcopi non accedentes quas pœnas incurrant.*

112 *Et quæ ſint legitima impedimenta non accedendi remiſſivè.*

1 S*Icut olim.* Metropolitani ad correctionem exceſſuum & reformationem ſingulis annis facere debent provinciale Concilium in quo ſtatuere debent per ſingulas Diœceſes perſonas idoneas quæ ſollicitè inveſtigent, & in ſequenti Concilio referant corrigenda, & Epiſcopi facere debent Sinodus Epiſcopales ſingulis annis & publicare agitata in Concilio provinciali & hæc negligentes ab executione officii ſuſpenduntur. Hoc dicit in ſumma ſecundum Abbatem, Marianum Socinum, Joannem de Anania & Felinum. Dividitur in tres partes. Prima providet de provinciali Concilio & de agendis in illo. Secunda de teſtibus Sinodalibus & ipſorum officio. Tertia de pœna hoc non ſervantium & obiter interſerit de Epiſcopalibus Sinodis. Secunda hîc. *Ut autem.* Tertia hîc. *Quiſquis.*

Nota primò hîc. *Singulis annis*, Metropolitanos hoc jure inſpecto teneri quotannis celebrare provinciale Concilium. Hoc tamen ut inquit Hoſt. hîc *in princ.* parvi Metropolitani ſervant, quia alibi nunquam iſtud Concilium celebrant, alii vix ſemel in vita ſua & qui meliùs faciunt de biennio in biennium, allegat *c. Propter Eccleſiaſticas* 18. *diſt.* Sed ſecundum Card. & Joannem de Anan. ille textus non dicit ſemel in biennio, ſed bis in anno. Utcumque tamen ſit hodiè & malè hujuſmodi Concilia communiter non celebrantur, ut per Abbatem *in* 2. *not.* & Felinum *in princ.* Undè dicit Anchar. quia Prælati in hoc malè ſe gerunt, cùm de jure teneantur, ideò malè tractabuntur prout eum referunt Joannes de Anan. & Felinus *hic in princ* Dixi *hoc jure inſpecto*, quia hodiè celebrari debent de triennio in triennium, ut dicam infrà *in* 3. *quæſt.*

2 Secundò nota hîc *Statuant*. In quolibet provinciali Concilio deputandos eſſe per ſingulas Diœceſes aliquot perſonas quæ per totum annum & hodiè per totum triennium ſollicitè inveſtigent, quæ correctione vel reformatione ſunt digna & ea fideliter perferant ad Metropolitanum & ſuffraganeos in ſequenti Sinodo provinciali, ut in littera. Atque ita ſunt iſti quaſi teſtes Sinodales nullam juriſdictionem habentes & vocantur Inquiſitores, ut hîc in gloſſa ultima ſeu Viſitatores ſecundum Hoſtienſem *n.* 4. & à Legiſtis appellantur Denunciatores, de quibus hic plura per Felinum *in primo & ſeqq.* 3
& pondera qualitates quas habere debent. Requiritur enim ut ſint idonei & providi ut procul videant & de notoriis & de manifeſtis inveſtigent de plano interrogando ſeniores & honeſtiores. Item ut ſint honeſti ne corrupti aliquem falsò infament vel deferant, *c. Nemo infrà de ſimonia*; & meliùs eſt ut ſint de eadem Diœceſi quàm de extranea, arg. *c. Quia propter de elect., hîc tres de Collegio fide digni*, nam alieni regni arcana ſcrutari non convenit, *l.* 4. *poſt princ. cod. de* 4
commer. & mercat. & quia præſumitur citiùs percipere veritatem, arg. *c. Quoſdam, ſuprà de præſumpt. c. Quantò & c. Veniens il ſecondo ad finem de teſtibus* & ideò aliis ſunt præferendi, *cap. Videtur, ſuprà qui matrim. Accuſ. poſſ.* Hoſtienſis *hic numero quinto*, Joannes Andreas *eodem numero.*

5 Similes Inquiſitores ſeu Denunciatores deputandi ſunt ab Epiſcopo in Diœceſana Sinodo, ut *in cap. Si Epiſcopus in Sinodo* 35. *q.* 6. ſed alii ſunt hi quàm illi & tam primi quàm ſecundi ſtatui debent ſecundum Hoſtienſem, Joannem Andream *n.* 4. in verbo *Statuant.* Hæc tamen differentia quòd

primi de quibus loquitur hæc Decretalis, ſtatui debent à Præſidentibus Concilio Provinciali, ſecundi verò à ſingulis
6 Epiſcopis in eorum Sinodis ſecundum eos. Item primi non requiritur ut ſint jurati, cùm de hoc nihil dicatur in littera, ſed ſufficit ut ſint providi & honeſti & tales quibus meritò ſit credendum, licèt ſi juramentum exigatur non ſit improbandum Hoſt. *n.* 6. in verbo *Juriſdictione* & Joan. Andr. *n.* 11. At ſecundi præſtant juramentum ad præſcriptum *d. c. Epiſcopus in Sinodo* 35. *q.* 6.

7 Demùm Inquiſitores de quibus hîc, ſi ſunt de loco ubi inquirunt, vivent de proprio ſicut vocati in partem ſollicitudinis, c. *Qui ſe* 3. *q.* 6. Sed ſi mittantur Delegati, mittens
8 procurabit illos ut in Auth. *de Mandat. Princip.* §. *Illud quoque* & in Auth. *Juſjur. quod præſtat ab his* §. 1. *col.* 2. ſecundum Vincentium hîc relatum à Joanne Andrea *n.* 10. Verùm ſecundum Hoſtienſem *n.* 6. procurabuntur iſti à Parochis ad quos divertent, neque enim coguntur propriis ſtipendiis militare, *c. cùm ex officii ſuprà de præſcript. c. Jam nunc* 28. *q.* 1. nec officium ſuum debet eis eſſe damnoſum,
9 arg. 4. *q.* 3. §. Venturis; Sumptus tamen debent habere moderatos, ſed non poſſunt aliquem coërcere cùm juriſdictione careant, ſed debent referre Epiſcopo ut ipſos coërceat, quia ſaltem ad hoſpitalitatem tenentur, ut legitur & notatur *in c.* 1. *ſuprà de contrah. empt.* ſecundum Hoſtienſem *eodem n.* 6. At verò Denunciatores eligendi in Diœceſana Sinodo non videntur à quoquam eſſe procurandi, quia eliguntur ſeptem & eò ampliùs de qualibet Parochia, ut *in c. Epiſcopus.* Undè applicatur ratio Vincentii de qua ſuprà *numero ſeptimo* quòd vivere debeant de proprio ex quo aſſumuntur de loco ubi inquirunt.

10 Tertiò nota hîc *annuatim celebrandis*, Epiſcopos teneri ſingulis annis cogere Diœceſanam Sinodum & in ea publicare Statuta provincialis Concilii, quòd ſi legitimis de cauſis eſſent
11 impediti, poſſent Sinodum celebrare per Procuratorem vel Vicarium Generalem, ut Sacra Congregatio declaravit, cùm Concilium Tridentinum *c.* 2. verſ. *Sinodi quoque ſeſſ.* 24.
12 imperſonaliter loquatur & de Jure firmat Henricus Botthæus *de Sinodo Epiſcopi parte ſecundâ, quæſtione primâ in princ.* Requiritur tamen ad hoc ſpeciale Mandatum, ut hîc per eum *n.* 1.

Ultimò nota ex fine litteræ pœnam non celebrantium ſtatis temporibus Provincialem vel Diœceſanam Sinodum de quo latiùs dicam in decima quæſtione.

Quoniam hîc agitur principaliter de Sinodo Provinciali, opportunè inferendam duxi quamdam de ipſa Sinodo veluti tractationem præcipuè ex Decretis Tridentini Concilii & Sacræ Congregationis Declarationibus exceptam & per quæſtiones exaratam, ut uſui eſſe poſſit ad multorum utilitatem.

13 Primò igitur quæro, ex quibus cauſis Epiſcoporum Concilia à Sanctis Patribus olim inſtituta fuerint.

Solutio. Conveniebant olim in unum Epiſcopi ut de incidentibus caſibus fieret diſceptatio & ſalubris de Eccleſiaſtica obſervatione collatio quatenùs & præterita corrigerentur ut regulam futura ſuſciperent, Gregor. *lib.* 12. *c.* 31. *& lib.* 7. *c.* 110. In quibus Conventibus præcipuè tractabatur de corrigendis exceſſibus & moribus reformandis, præſertim in Clero, de controverſiis componendis, de tollendis abuſibus, de inducenda obſervatione ultimi Concilii Generalis deque Eccleſiaſtica diſciplina ſenſim reſtituenda, ut patet hîc in textu & *diſt.* 18. *per tot.* Hæc autem ferè præſtabantur per Canonicas regulas, maximè quæ in ultimo Generali Concilio ſtatutæ eſſent, relegendo, debitas pœnas transgreſſoribus infligendo, Juſtitiam expeditè ſingulis eam poſcentibus miniſtrando, ea quæ in poſtremo Concilio ſpecialiter mandata fuiſſent exequendo, nonnulla etiam ad majorem faciliorem que obſervationem Sacrorum Canonum per modum regulæ dirigendo ac prout rerum & perſonarum qualitates poſtulant erudiendo, comminando & exhortando, ut hîc & *in d. diſt.* 18. & de origine hujus Inſtitutionis adde Concilium Lateranenſe noviſſimum ſub Leone X. *ſeſſ.* 10. *in Conſtitut.* quæ incipit *Regimini circa finem*, §. *Maturè quoque conſiderantes tom.* 4. *Conciliorum part.* 2. *pag.* 99. *col.* 1. quæ eſt repetita in Bullar. *tom.* 1. *p.* 482. §. 12.

14 Secundò quæro ad quem ſpectet Provinciale Concilium indicere, convocare & celebrare.

Solutio. Dic ad Metropolitanum hoc munus pertinere, ut hîc & *in c. Si Epiſcopus cum duobus ſequentibus* 18. *diſt. & in cap. Quòd ſicut*, §. *Præterea, ſuprà de elect.* etiam ſine autoritate Primatis ſeu Patriarchæ, *c. De Conciliis* & hîc
15 Præpoſ. *n.* 2. *eâdem diſt.* 18. Henric. Botthæus *de Sinodo Epiſcopi par. q.* 6. *n.* 20. & Metropolitano legitimè impedito id munus pertinet ad Coepiſcopum antiquiorem, ut in Con-
16 cilio Tridentino *ſeſſione* 24. *c.* 2. Idemque dicendum, Sede Metropolitanâ vacante, ut per Archid. & Gemin. *in cap. Placuit num.* 2. Bellam. & Turrecrem. *in c. propter Eccle-*
17 *ſiaſticas, num.* 8. & Præpoſ. *in c. De Conciliis in* 3. *not.* 18. *diſt.*

Sed dubitatum fuit quis eſſet Epiſcopus antiquior, nempè 18
an antiquior Comprovincialis vel Epiſcopus exemptus, ſi ipſe ſit Comprovincialibus antiquior. Dubium ingerebat Breve Sanctiſſimi ad Cardinalem Epiſcopum Burgen. qui Sinodum Toletanam cui adhæret, elegit, licèt exemptum quoad ea quæ antiquitatem & Prælationem in ipſa Provinciali Sinodò concernerent, pari cum reliquis ejus Sinodi Epiſcopis jure cenſeri; & ſi promotio ſua in Epiſcopum aliorum Epiſcoporum Provinciæ Toletanæ antiquior exiſtat, illam Sinodum ipſe, Archiepiſcopo impedito cogere eique præſidere & alia quæ in ea parte ad Epiſcopum, aut illo abſente vel impedito ad Coepiſcopum antiquiorem juxta dicti Concilii Decreta pertinent, facere, gerere & exequi poſſe & debere perindè ac ſi aliàs Suffraganeorum ipſius Archiepiſcopi antiquior eſſet prout in hac parte exiſtit. Sed hujuſmodi Breve Sacra Congregatio cenſuit intelligendum quoad intereſſentiam Concilii Provincialis tantùm & receptionem Decretorum ejus, non quoad reliqua, conſideratâ mente Concilii in eo Decreto in quo dum ſtatuitur ut exempti teneantur eligere aliquem Metropolitanum, declaratur etiam quarè id faciendum ſit, ut ſcilicet in ejus Sinodo ſimul cum aliis interſint & quæ hîc ordinata fuerint, obſervent in reliquis omnibus eorum exemptiones & privilegia expreſſim præſervando. Undè quemadmodùm Concilium præter eſſentiam Sinodi & obſervationem Statutorum illius ad quæ obligat exemptos eam Sinodum eligentes, in reliquis eorum privilegia Suffraganeorum tacitè conſervare videtur.

Tertiò quæro quoties & quandò Provinciale Concilium ſit 19
celebrandum.

Solutio. Secundum antiquam Regulam, Celebratio de- 20
bebat bis in anno per ſingulas Provincias, *capite pervenit, decimâ octavâ diſtinctione.* Semel quidem ante diem Quadrageſimæ, ſecundum verò circa Tempora Autumni, ut in *capite Habeatur ead. diſtinctionem* & quamvis in c. ſeq. dicatur ſemel eſſe convocandum poſt tertiam hebdomadam Paſchæ & ſecundum Idibus Octobris, tamen primus Canon cùm ſit Nicæni Concilii propter majorem autoritatem præjudicat ſecundo, ut notat gloſſ. 1. Archidiacon. & Præpoſ. *in dict. c. Habeatur.* Vel certè ſecundum eos iſti Canones loquuntur ſecundum diverſas conſuetudines. Undè congruè dici poteſt eſſe in optione Archiepiſcopi ſinodum convocare ante Quadrageſimam, vel inter Paſcha & Pentecoſtes, ut hîc per præpoſ. *numer.* 4. Sed poſtea in ſexta ſinodo univer- 21
ſali antiqua Conſtitutio fuit correcta, ac propter fatigationem, & ut opportunè haberentur ad iter agendum, qui congregandi erant, à Sanctis Patribus definitum fuit, ut omnibus modis hoc Concilium fieret ſemel in anno, *ut in c. Quoniam quidem, ead. diſt.* & hoc ſtatutum ſextæ Sinodi innovatur hîc à Concilio generali ut in gloſſ. prima, & præcipitur obſervari *in c. Cum ſit, inf. de Judæis.* Sed & ſecundum leges civiles Patriarchæ, & Metropolitani tenebantur Epiſcopos Comprovinciales ſemel, aut bis in anno ad ſe convocare, ut in Authent. *de Sanctiſſ. Epiſcopis, c.* 10. §. *Ut* 22
autem omnis Eccleſiaſticus ſtatus, collat. 9 Verum quia neque hoc ſervabant Metropolitani, ut dixi ſuprà in primò notab. Idcircò in Concilio Lateranenſi noviſſimo ſub Leone X. *in loco ſupracitato in fine primæ quæſtionis*, antiqua jura fuerunt correcta, & ordinatum fuit, ut de cætero Provincialia Concilia fierent ſingulis trienniis. Sed & Tridentinum Concilium *ſeſſ.* 24. *c.* 2. ſtatuit, ut *Metropolitani intra annum ad minus à fine ipſius Concilii, & deindè quolibet ſaltem triennio poſt octavam Paſchæ Reſurrectionis, ſeu alio commodiori tempore pro more provinciæ non prætermittant Sinodum in provincia ſua cogere* Hæc hîc. Et pondera illam dictionem, *ſaltem*, quæ innuit Metropolitanum poſſe infra triennium etiam pluries Sinodum convocare, ſi rationabilis cauſa ſubſit, ſicut olim etiam poſt ſextam Sinodum celebrari poterat bis in anno ſi neceſſitas cogebat, ut notat Præpoſ. *in cap. De Conciliis, n.* 6. 18. *diſtinction.* Henric. Botthæus *de Sinodo Epiſcopi in primo parte n.* 54. Ultra triennium, tamen protrahi non debet, ut *in d. c.* 2.

Cæterum cùm Archiepiſcopus de Lima trium Regnum in 23
Indiis conquereretur ſe non poſſe, juxta decretum *dict. cap.* 2. *ſeſſ.* 24. celebrare Sinodum provincialem ob nimiam ſuffraganeorum diſtantiam ad decies fere centena paſſuum millia. Et S. Congregatio Concilii cenſuiſſet terminum cogendi Concilium provinciale de licentia Sanctiſſimi poſſe prorogari ad alios tres annos, ut ſingulis ſexenniis celebrari debeat, Sanctiſſimus annuit.

Porrò ex canone Concilii Toletani IV. ſtatutum eſt, ut 24
quæ Sinodus deinceps futura eſſet, ejus conſtitutus dies denunciaretur, indicaretur in Sinodo, quæ illam ordine ſequentem proximè antecederet. Et hunc morem laudabilem ſervat Eccleſia Mediolanenſis in indictione provincialis Concilii, ut *tom.* 4. *Concilior. part.* 2. *pag.* 547. *col.* 2. *litt. B.* & utinam ſervarent Archiepiſcopi omnes, quia ſic indictione ad- 25
ſtricti celebrationem Sinodi ad bonum regimen Eccleſiarum tam utilem, & neceſſariam non prætermitterent. Formula au-

têm litterarum indictionis Concilii habetur in fine actorum Eccleſiæ Mediolan. *eodem tom. 4. part. 2. pag. 564. col. 2.*

26 Quartò Quæro, Ubi ſit congregandum provinciale Concilium.

Solutio. In Congregationibus Conciliorum haberi debet ratio, ut hi qui vocandi ſunt, non fatigentur propter diſcrimina itinerum, ut *cap. Quoniam quidem*, 18. *diſtinct.* Debent enim fieri hujuſmodi Congregationes, & Conventus in loco non multùm remoto, imò proportionato reſpectu eorum, qui debent convenire, ut hìc notat Præpoſitus *n.* 1. & Henric. Botthæus *de Sinodo Epiſc. part.* 1. *quæſt.* 10. *n.* 56.

27 Et cùm dubitatum fuerit ad quem ſpectet electio loci pro Sinodo provinciali celebranda, S. Congregatio cenſuit ſpectare ad Archiepiſcopum, qui tamen ceſſantibus juſtis impedimentis, Metropolitanam Eccleſiam, modò in ea adſint commoditates ad id neceſſariæ, relinquere non debet.

Quintò Quæro, Quinam provinciali Concilio intereſſe teneantur.

28 Solutio. De Metropolitano, & Epiſcopis ſuffraganeis, ſeu comprovincialibus non eſt dubium, ut hìc, *& in cap. Quoniam quidem*, *c. Si Epiſcopus*, *c.* Placuit, *& c. Si quis Epiſcoporum*, 18. *diſtinction.* De aliis verò, & præcipuè de Capitulis Cathedralium Eccleſiarum ſunt opiniones Doctorum in *cap. fin. ſupra de his quæ fiunt à Prælatis*, *& in c. Grave*, *de præbend.* ut per Præpoſit. *in cap. Propter Eccleſiaſticas*, *il primo*, *n.* 9. *eadem diſtinct.* Tu dicas, ut plenè ſcripſi in *dict. cap. final.* & adde quod dicam in duabus quæſtionibus proximè ſequentibus.

29 Sextò Quæro, quo ordine ſedere debeant Epiſcopi, & alii in provinciali Concilio.

30 Solutio. Epiſcopos ſecundum ordinationis ſuæ tempus ſive ad conſedendum in Concilio, ſive ad ſubſcribendum, vel in qualibet alia re ſua attendere loca decrevit Gregorius, ut in cap. *fin.* 17. *diſtin.* conſervato Metropolitani primatu, ut in *cap. Placuit*, 18. *diſtinctio.* Undè cùm fuerit quæſitum, An in Conciliis provincialibus quoad Epiſcoporum præcedentiam attendendum ſit tempus ordinationis, vel dignitas Eccleſiarum, vel earum ordo, & præeminentia, S. Congregatio Concilii cenſuit attendendum tempus ordinationis Epiſcoporum. De Capitulis verò Cathedralium Eccleſiarum, Abbatibus, Commendatariis, Dignitatibus, & Capitulorum Deputatis dic, ut ſcripſi in cap. *fin. in ult. q. de his quæ fiunt à Prælatis.*

De ordine autem ad celebrandum provinciale Concilium vide Pontificale Romanum ſub tit. De ordine ad Concilium provinciale celebrandum, & noviſſimè Cerem. Epiſcoporum *lib.* 1. *c.* 22.

31 Septimò Quæro, qui votum habeant deciſivum, vel conſultivum in Sinodo provinciali.

Solutio. Non omnium, qui Sinodo interſunt idem eſt ſuffragium, Nam Metropolitanus & Epiſcopi tantùm votum habent deciſivum. Abbates verò, Commendatarii, Capitulares, Capitulorumque Deputati vocem habent duntaxat conſultivam, Innoc. & DD. communiter in cap. Grave, *ſupra de præbend.* Abb. *in c. fin n.* 2. *de his*, *quæ fiunt à Prælat.* Præpoſitus *in c.* Propter *Eccleſiaſticas*, *il primo*, *n.* 9. *verſ. Vel aliter*, 18. *diſtinction.* Sed Epiſcoporum procuratores poſſunt ex ſententia Sacræ Congregationis, ſi Concilio provinciali placuerit, etiam deciſivam habere. Laïci verò, qui ex eadem S. Congregatione ad provinciale Concilium invitati, intereſſe poſſunt, in eo vocem conſultivam habent. Et poteſt unuſquiſque ex iis, qui Sinodo interſunt, ad eam referre de his,
32 quæ hìc ſunt pertractanda. Et votum priùs dandum eſt ab iis, qui inferioris ordinis ſunt.

33 Octavò Quæro, Diſcrepantibus ſententiis inter Metropolitanum & Epiſcopos ſuffraganeos, quænam ſententia prævalere debeat.

Solutio, Dubitavit olim Epiſcopus Ulixbonenſis, quando in Concilio provinciali Metropolitatus eſt unius ſententiæ, ſuffraganei autem omnes ſunt alterius, citra prævaleat, & num. Sanctiſſimus ſit conſulendus. Quod dubium tranſmiſſum fuit à Card. Alciato per manus Cardinalium, S. Congregationis Concilii cum his allegationibus, videlicet conſiderari poterit Canon Apoſtolorum 35. relatus in *c. Per ſingulas primo & ſecundo*, & cap. *Archiepiſcopus 9. qu.* 3. ubi dicitur (Epiſcopos provinciæ nihil poſſe agere abſque Metropolitani ſcientia, ſeu conſenſu,) & ita DD. in *dict. cap. Per ſingulas*, præſertim Archid. Bellam. Turrecrem. Brixien. dicunt formalia verba, (Quod Epiſcopi provinciæ ſine Metropolitani conſenſu nihil poſſunt ſtatuere neque agere, quod pertineat ad diſpoſitionem, & communia negotia provinciæ; nec Metropolitanus ſine omnium ſuorum Epiſcoporum comprovincialium conſenſu agere quid velit, quod ad provinciam pertineat etſi Epiſcopi reſiſtant, ipſe autem in hoc obduret, ad Apoſtolicam Sedem referendum eſt.) Item *6. qu. 4. cap. Si quis Epiſcopus in aliquibus*, dicitur, *diſcrepantibus provinciæ Epiſcopis*, *inter quos ſit & Metropolitanus*, *adeundum eſſe Primatem.* Nec obſtat *cap. Nec Epiſcopi*, *de tempor. ordinat.* dum *in fin.* dicitur, quòd Metropolitanus debet conſentire majori parti ſuorum ſuffraganeorum, nam dupliciter reſpondetur. Primò quòd etſi Archiepiſcopus id non faciat, tamen ſententia ſua valebit, ut in terminis, dicunt hìc Innoc. Hoſt. Joan. Andr. Butr. & Abbas. Secundò, quod hìc agitur de materia conſecrationis, in qua communis opinio eſt, quòd quando Archiepiſcopus eſt unius ſententiæ, & reliqui omnes ſuffraganei ab ea diſſentiunt, tunc adeundus eſt Superior, nempè Primas, vel Papa, ita poſt Hugon. concludit Gloſſ. Archid. Gemin. Card. Alexand. Turrecrem. *in c.* 1. 65. *diſtinct. in verb. Contradicant.*

Die 11. Octobr. 1576. S. Congregat. cenſuit ampliùs deliberandum ſuper hoc dubio, & videndum Abbatem in *c. fin. de his*, *quæ fiunt à Prælatis ſint conſenſu Capituli.*

Die 10. Januarii 1577. Congregatio publica Mor. Col.
Geſſ. Lanc. Alciat. Senonen. M. Alt. S. Sixtus Caraf. Qua- 34
tuor nempe Mor. Geſſ. Lancel. Caraf. cenſuerunt ſententiam ſuffraganeorum præferendam eſſe ſententiæ Metropolitani, quia illi habent votum deciſivum, & ſunt Conjudices, item per Hoſt. *in c. 1. de Libell. oblat. ad finem*, ubi dicit in Sinodo Metropolitanum, & ſuffraganeos eſſe conjudices, & Metropolitanum debere cum conſilio, & aſſenſu ſuffraganeorum, ſeu majoris partis pronunciare. Item ex Jacobatio *de Concilio lib. 6. art. 2. verſ. Nono facit*, ubi inquit, quod prævalet ſententia provincialis Concilii ſententiæ Archiepiſcopi. Alii nempè Colum. Alciat. Senon. Mor. Alt. (nam S. Sixti quid ſentiret non aperuit) dixerunt neutri ſententiæ adhærendum nec ſuffraganeorum, nec Metropolitani, ſed abſolutè in quacumque cauſa adeundum Papam, ex theorica gloſſ. in *d. c.* 1. 65. *diſt. & c. fin.* 63. *diſt.* Ita referendum Sanctiſſimo.

Sanctiſſimus die 4. Januarii audita relatione Congregationis inclinavit potiùs in opinionem illam, quod prævaleat ſententia ſuffraganeorum, & quia votum habent deciſivum, & quia DD. dicunt, quod debet Metropolitanus ſtatuere de Conſilio, & aſſenſu eorum, ſeu majoris partis, nec putavit obſtare exemplum communis opinionis in conſecratione, quia in ea non videntur eſſe conjudices. Minùs etiam obſtare, quòd verba ita concipiantur, *Nos Metropolitanus decernimus*, quia cùm id debeat cum Conſilio & aſſenſu eorum facere, indè colligitur, quod tenetur ſequi eos, ſeu majorem partem eorum. Tamen Sanctitas ſua non decidit, ſed dixit quærendum priùs, in qua re Metropolitanus nunc diſſentiat à ſuffraganeis. Ita declarandum poſtea.

Nonò Quæro, quæ ſint tractanda, & ſtatuenda in Sinodo 35
provinciali, & quæ ſit illius autoritas & juriſdictio.

Solutio. Exequendum eſt ante omnia, quod S. Concilium 36
Tridentinum ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præſidium præcipit *in c. 2. ſeſſion.* 25. nempè ut in prima Sinodo provinciali omnes palam recipiant omnia & ſingula, quæ in eodem Concilio Tridentino definita & ſtatuta ſunt, necnon veram obedientiam ſummo Romano Pontifici ſpondeant & profiteantur; Simulque hæreſes omnes in Sacris Canonibus, & generalibus Conciliis, & præſertim ab eodem Concilio Tri-
dentino damnatas publicè deteſtentur, & anathematizent, ſi 37
qua in provincia adhuc factum non eſt omninò quàmprimùm 38
fiat, & in ſingulis habendis Sinodis iteretur repetita ſaltem fidei profeſſione juxta formam à Sede Apoſtolica præſcriptam.

Utile quoque admodum eſſet & conveniret, ut primo Pa- 39
trum conventu perlegerentur Concilii Tridentini decreta, ſi non omnia, ſaltem ea, quæ ad fidem pertinent, prout Inn. III. hìc mandat fieri de ſuo Concilio VI. generali ut patet hìc, *maximè quæ ſtatuta ſunt in hoc generali Concilio relegentes*, & prout olim Epheſinum Concilium legi conſueverat in Sinodis provincialibus, teſte Iſidoro de celebratione Concilii, idque ſuccedebat loco illarum inſtitutionum & collationum, quæ de præcipuis fidei Miſteriis in primis diebus habebantur.

Hoc primum peracto, ad corrigendos exceſſus, & contro- 40
verſias componendas animum advertere oportebit, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra *in prima quæſtione*, ut juſtitia viam præparante omnes unanimi conſenſu ad alia exequenda expedi-
tiùs procedant. Quapropter expoſtulantium querelæ, & accu- 41
ſationes non modo contra inferioris ordinis clericos, ſed potiſſimùm contra Epiſcopos, ipſumque Metropolitanum æquis auribus excipientur, & prout juſtitia ſuaſerit, terminabuntur,
c. De Conciliis, 18. *diſt.* Quòd ſi pleniores probationes, & 42
exactiorem cognitionem poſtulent, quàm ut brevi illo tempore expediri poſſint, judicibus à Sinodo provinciali deputatis cognoſcendæ, ac definiendæ committentur, ad præſcriptum Concilii Tridentini *cap. 5. in fin. ſeſſ.* 24. Nec ſolùm ad petitionem aliorum, ſed etiam ex officio Sinodus provincialis in-
quiret contra Epiſcopos in univerſum, *ſeſſion. 25. c.* 1. Quo- 43
modo ſe habeant erga ſuos conſanguineos & familiares, & quomodò ſe gerant erga ſubditos, ſpecialiter autem cognoſcet an deliquerint circa reſidentiam & ſi abſentiæ cauſas, licentiaſque à Metropolitano, vel ſuffraganeo antiquiori obtentas prætenderint, de iiſdem cauſis, & licentiis judicabit, ne quis eo jure abutatur, & ut pœnis Canonicis errantes puniantur, ut *ſeſſion. 23. cap.* 1. An decreto Concilii de viſitationibus, & procuratione viſitationis cauſa accipiendi fraudem fecerint, ut ſi id compertum fuerit, Canonicis pœnis aliiſque arbitrio Sinodi abſque ulla ſpe veniæ mulctentur, *ſeſſion. 24. cap.* 3. An concubinas, vel alias ſuſpectas mulieres domi aut extra teneant, aut cum iis ullam habeant conſuetudinem, ſi autem innotuerit aliquem ex Epiſcopis ab hujuſmodi crimine non abſtinere, à Sinodo provinciali admonebitur, ut ſi admonitus ſe non emendaverit, ipſo facto ſuſpenſionem incurrat, & contra eum ad ulteriora procedatur, juxta Concilii Tridentini decretum *ſeſſ. 25. cap.* 14.

44 De gravioribus tamen cauſis criminalibus Epiſcoporum, quæ depoſitione, aut privatione dignæ ſunt, Sinodus provincialis cognoſcere non poteſt, poterit tamen de his contra aliquem ex Epiſcopis ſuſpectum vel accuſatum capere ſum-
45 mariam informationem, & formare proceſſum ad effectum tranſmittendi ad Summum Pontificem Romanum. Minores autem eorumdem cauſæ, & ipſiuſmet Archiepiſcopi, quia alibi,
46 quàm in Concilio provinciali cognoſci & terminari non poſſunt, ſi delatæ fuerint, recipientur, ſed non ita paſſim, ut levioribus quibuſcumque querelis aures faciles accommodentur, ut *ſeſſ. 24. cap.* 5 Has tamen non ſolùm ipſum Concilium, etiamſi non adſit numerus duodecim Epiſcoporum à
47 jure requiſitus, ſed etiam ab ipſo deputati cognoſcere poterunt, qui regulariter ob reverentiam Pontificalis officii ex S. Congregationis ſententia nonniſi Epiſcopi erunt, ſi ex cauſa Concilium aliter non judicaverit. Et advertendum tam Concilium, quàm dictos deputatos non ad majorem, quàm ad charitativam correctionem procedere debere, ſed tantùm pronunciare etiam aliqua informatione extrajudicialiter ſumpta, & deputati id præſtare poterunt etiam poſt terminatum, & finitum Concilium. Quæ omnia locum habent etiam in cauſis criminalibus contra ipſummet Archiepiſcopum, non item in civilibus.

48 Porrò judicibus, & perſonis particularibus negotia, quæ indefinita remanent tempore diſſolutionis, aut finis Concilii, ut illa ipſi determinent poſt finem impoſito Concilio, committi non poterunt, niſi in cauſis in Concilio Tridentino, &
49 in jure expreſſis, & à judicibus prædictis, qui de proximo de dictis negotiis, ſeu cauſis cognoverint, appellari debet ad Primatem, Patriarcham, vel Papam.

50 Similiter cognoſceret contra negligentes Epiſcopos in iis, quæ eorum muneris ſunt, explendis, & quæ ſpecialiter in poſtremo Concilio generali ipſis mandata ſunt, *ſeſſ. 23 cap.* 3. cum ſeq. maximè circa ordinationes clericorum, Seminariorum inſtitutiones, *eadem ſeſſ. c.* 18. & Eccleſiarum curatarum proviſiones, quæ nonniſi per concurſum fieri poſſunt, *ſeſſ. 24. c.* 18.

51 Ab examinatoribus prætereà, qui in Sinodo Diœceſana eligi debent, ut de qualitatibus eorum, qui Parochialibus Eccleſiis præficiendi ſunt renuncient muneris, officiique eorum ratio expoſci poterint, *ſeſſ. 24. d. c.* 18.

52 Cauſæ verò, & controverſiæ inter Clericos inferiores, quia ab eorum Ordinariis facilè definiri poſſunt, minus propriè ad provinciale Concilium pertinere noſcuntur.

53 Omnes verò cauſas vertentes in prima inſtantia coram Epiſcopis ſuffraganeis ex ſententia Sacræ Congregationis poterit Concilium cognoſcere, & non ſolùm illas, quæ ſpecialiter ejus judicio à jure, & Concilio reſervatæ ſunt, ſed de omnibus tam civilibus, quàm criminalibus, quæ dubiæ non ſint, quæque brevi tempore poſſunt expediri, & alioqui juxta canonicas ſanctiones in eo tractari, & deferri poſſunt. Si tamen
54 in prima inſtantia coram locorum Ordinariis illæ introductæ reperiantur, non poterunt avocari, niſi in caſibus à jure per-
55 miſſis. Item nec cauſas pendentes coram Archiepiſcopo poterit ſe avocare.

56 Appellari etiam poterit ad ipſummet Concilium in cauſis pendentibus coram Epiſcopo vel ejus Vicario, omiſſo Archiepiſcopo ad Concilium, ſicuti ad Papam, à Concilio verò ad Archiepiſcopum vel ejus officialem appellari non poterit.

57 Viſitationem autem omnium Epiſcoporum ſuffraganeorum quam Epiſcopi legitimè impediti per ſuos Generales Vicarios faciunt, ſuſpendere donec Concilium definitum fuerit minimè poteſt.

58 Contra Proviſores, ſeu Vicarios Generales etiam ipſiuſmet Archiepiſc. in cauſis criminalibus procedet.

59 Generaliter autem erit procedendum, ut quæ de vita honeſtate, cultu, eorum officiis & functionibus à ſacris Canonibus maximè in poſtremo generali Concilio decreta ſunt obſerventur contra eos, qui talium decretorum contemptores, tranſgreſſoreſque delati, repertique fuerint, ſeverè ad relinquendum exemplum animadvertendo, *ſeſſ. 23. c.* 1.

60 Pauperum inſuper querelas contra quoſcumque Judices, & potentiores tam Eccleſiaſticos, quàm laïcos in Sinodis Provincialibus admiſſas fuiſſe veterum Conciliorum teſtimonio & ratione comprobatur, maximè enim pertinet ad Epiſcoporum curam, pauperum defenſionem adverſus potentes ſuſcipere, ut oppreſſores priùs ſacerdotali admonitione redarguant & ſi contempſerint emendari, eorum inſolentia Regis auribus intimetur. Quare cauſam hanc vexationis pauperum Sinodus Provincialis negligere non debebit, ex Concilio Carthaginenſi V. *c.* 9. & Toletano IV. *c.* 13.

Ubi verò privatorum querelis & debitæ inquiſitioni ſatiſ- 61
factum fuerit, & delatis controverſiis compoſitis vel commiſſis proferent Epiſcopi ea, quæ correctione vel reformatione digna compererint per teſtes Sinodales in eorum Diœceſibus ut ſuper his & aliis ab ipſis proponendis, prout utilitati vel honeſtati congruerit, Sinodus Provincialis provida deliberatione procedat & ſtatuat obſervanda.

Nihil autem Sinodo Provinciali erit antiquius quàm ut ea, 62
quæ ſpecialiter Patres Concilii Tridentini fidei & diligentiæ illius crediderunt, ſedulò exequatur, proindè in eam curam incumbet, ut Seminaria in qualibet Diœceſi inſtituantur & conſerventur, *ſeſſ. 23. c. 18. ad finem.* Quòd ſi ob paupertatem aliquarum Eccleſiarum, ejuſmodi collegia intelliget erigi non poſſe, curabit ex fructibus duarum aut plurium talium Eccleſiarum in Metropolitana, aut in alia Provincia commodiori unum aut plura collegia erigenda. Et prætereà ſi in his quæ de Seminario in Concilio Tridentino ordinata ſunt difficultates, aut impedimenta contigerint, Sinodus pro regionis more, pro Eccleſiarum & beneficiorum qualitate etiam quæ ad felicem Seminarii profectum neceſſaria & opportuna videbuntur, decernet & providebit.

Præſcribet propriam examinis, ſeu inquiſitionis aut inſ- 63
tructionis faciendæ formulam de promovendis ad Eccleſias Cathedrales Sanctiſſimi Romani Pontificis arbitrio approbandam *ſeſſ. 14. cap.* 1.

Cognoſcet & probabit cauſas ob quas Cathedrales Eccle- 64
ſiæ & Diœceſes ſuffraganeorum à Metropolitano viſitari debeant, *eadem ſeſſ. c.* 3.

De his quæ ad debitum in Divinis Officiis regimen ſpec- 65
tant, deque congrua in his canendi, ſeu modulandi ratione de certa lege in Choro conveniendi & permanendi ſimulque de omnibus Eccleſiæ Miniſtris quæ neceſſariæ erunt & ſi qua hujuſmodi pro cujuſque Provinciæ utilitate & moribus certam cuique formulam præſcribere, *ſeſſion. 24. c. 12. in fin.*

Formam à Concilio Tridentino in proviſionibus Eccleſia- 66
rum Parochialium præſcriptam & Pii V Conſtitutione firmiùs ſancitam, obſervandam promulgabit, ſciens facultatem ſibi à Concilio Tridentino tributam, *ſeſſ 13 cap.* 18. circa prædictam examinationis formam, addendi ſcilicet, aut remittendi quæ cenſuiſſet ead. Pii V. Conſtitutione ademptam fuiſſe.

Examinabit, vocatis his, quorum intereſt & diligenter 67
expendet, ſi quas Eccleſias Cathedrales propter earum anguſtiam, tenuitatemque vicinis unire vel novis proventibus augere expediat, confecta de præmiſſis inſtrumenta ad Summum Romanum Pontificem remittet, *ſeſſ. 24 c.* 14.

De imaginibus & reliquiis Sanctorum, ſi quis dubius aut 68
difficilis abuſus ſit extirpandus vel aliqua de ipſis gravior quæſtio incidat, ſinodus Provincialis judicabit, ita tamen ut nihil inconſulto Romano Pontifice novum aut in Eccleſia hactenùs inuſitatum decernatur, *ſeſſion. 15. de Invocat. Sanctorum*, *in fin.*

In exequendis decretis reformationis regularium ſupplebit 69
& coercebit, & in defectum Capitulorum generalium eadem Sinodus per deputationem aliquorum ejuſdem Ordinis providebit, *ſeſſ. 25. de Regul. cap. ult.*

Abuſus indulgentiarum quos Epiſcopi in ſuis Eccleſiis 70
collegerint, in Sinodo Provinciali referentur, ut aliorum quoque Epiſcoporum ſententia cognita ſtatim ad Summum Pontificem deferantur, cujus autoritate quod univerſali
Eccleſiæ expedit ſtatuatur, *ſeſſ. 25. in decreto de indulgent.* 71
Publicanda quoque erunt in Sinodo Provinciali ſpecialiter quæ in Concilio Tridentin. de reſidentia ſub Paulo III. & Pio V. ſtatuta ſunt & ſic quæ alia ejuſdem Concilii decreta in primis neceſſaria atque utilia cenſebantur *ſeſſ. 6. c.* 1. *&* 2. *& ſeſſ. 23. cap.* 1.

Cùm Decretum Concilii Tridentini de Clandeſtinis Ma- 72
trimoniis, tam in unaquaque Parochia ſuum robur poſt triginta dies habere incipiat à die primæ publicationis in eadem Eccleſia Parochiali factæ numerandos, nec hujuſmodi publicationi requiſitæ à Concilio Tridentino æquivaleat publicatio, quæ fit in Sinodo Provinciali, ut Sacra Congregatio declaravit, & præcipiendum erit omnibus Epiſcopis & aliis ad quos talis executio ſpectare poteſt, ut dictum decretum de clandeſtinis Matrimoniis, ita ut editum eſt, nihil addendo, detrahendo aut immutando, in ſingulis Parochiis quàm primùm publicetur, *ſeſſ. 24. c. 1. de reform. Matrim.*

Deſignabuntur in Sinodo Judices, quibus alioqui ad id 73
aptis cauſæ Eccleſiaſticæ, ac ſpirituales & ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in partibus delegandæ committi poſſint *ſeſſ. 25. cap.* 10.

Deputabunt item Judices, qui de locationibus rerum 74
Eccleſiaſticarum etiam autoritate Apoſtolica confirmatis

judicare valeant juxta Tridentini Concilii decretum, ut quas à triginta annis citra ad damnum Eccleſiæ & contra Canonicas ſanctiones contractas fuiſſe judicaverint, irritas declarent, de quibus *ſeſſ.* 25. *cap.* 11.

75 Atque hæc ferè ſunt, quæ Sinodus Provincialis ex Concilio Tridentino præſtare debet, ſuper quibus amplior eſt illius poteſtas, quàm jure communi eidem competat, *cap. Epiſcoporum*, 18. *diſt.* cùm in præmiſſis non propria, ſed Concilii univerſalis autoritate nitetur. In cæteris enim cau- 76 ſis & negotiis meminiſſe oportebit Epiſcoporum Concilia non habere vim conſtituendi, ſed autoritatem imponendi & inducendi quod aliàs ſtatutum & generaliter, ſeu ſpecialiter obſervari præceptum, multòque minùs in hujuſmodi Con- 77 ciliis de rebus fidei & majoribus cauſis tractari, aut quidquam definiri poteſt, *cap. Majores de baptiſm.* Non tamen 78 horum poteſtas adeò reſtringitur, quin multa ſtatuere poſſint circa ea, quæ totam Provinciam concernunt præter jus commune, & quandòque etiam contra illud ex cauſa urgenti veriſimiliter à Canone non præviſa, ſecundum ea quæ fusè 79 adnotavi in cap. *Dilectus ſuprà de tempor. ordinat.* & in c. *Quod ſuper his de major & obedient.* Suiſque decretis jus commune adjuvare addendo novas pœnas vel antiquas augendo.

80 Cæterùm ad evitandam omnem ambitionis & præſumptionis ſuſpicionem abſtinendum erit à promulgandis novis decretis, quæ jure communi & Pontificiis conſtitutionibus minùs conſonant etiam in caſibus aliàs permiſſis, DD. in d. cap. 81 *Quod ſuper his de major. & obedient.* & ubi per antiquos Canones vel ultimum generale Concilium, aut ſummorum Pontificum Conſtitutiones proviſum non fuerit vel minùs ſufficienter, ſupplebit Sinodus Provincialis ſuis Conſtitutionibus, ut Eccleſiaſtica diſciplina reſtituatur, prout meliùs & faciliùs videbitur.

82 In rebus dubiis & de jure controverſis non facilè definitiones fiant, præſertim ubi grave aliquod præjudicium parari poteſt, veluti in materia Sacramentorum enodando aut explicandis caſibus uſurarum & aliorum vitiorum, quibus timoratæ conſcientiæ irretiri poſſunt.

83 Si circa judicia, illorumque expeditiones fuerit decernendum, meminiſſe oportebit non poſſe Epiſcopos, nec Sinodum Provincialem cauſam, quæ ſui natura aut ex juris diſpoſitione ſummaria non ſit, ſummariam efficere neque breviorem reddere inſtantiam, aut ea quæ de jure communi in 84 cauſis ſummariis ſervanda ſunt, præcidere, minùſque appellationes in caſibus in quibus aliàs permittuntur prohibere, nec prætermittere modum & ordinem à jure & Concilio 85 Tridentino præcipuè in puniendis, corrigendiſque exceſſibus præſcriptum.

86 In materia juriſdictionis Eccleſiaſticæ & ſæcularis conſultiùs erit nihil ſtatuere, quàm ut appareat ex juribus Eccleſiæ aliquid eſſe imminutum vel uſurpatum, videtur à mentione legum ſæcularium præſertim ſi affines ſint illis, quæ à Sede Apoſtolica improbatæ fuerunt.

87 Noverint etiam exemptos decretis Concilii Provincialis non obligari niſi in caſibus in quibus à jure communi Concilio Tridentino & Summorum Pontificum Conſtitutionibus ſpecialiter Epiſcopis aut Concilio Provinciali in ipſos poteſtas tributa eſt, ut Sac. Congregat. cenſuit.

88 Quid obſervandum ſit cum Capitulis exemptis & Epiſcoporum juriſdictioni non ſubjectis apertè ſtatuitur in Concilio Tridentino, *ſeſſ. 6. cap.* 4. *& ſeſſ.* 25. *cap.* 6. quòd ſi illius executio quoad hoc habitura ſit impedimenta vel difficultates quæ ſuperari non poſſint, ſatis erit nihil decernere, quàm aliquid ſtatuere, quod ipſius Concilii decretis non conſentiat.

Cum regularibus quomodò Sinodus Provincialis procedere poſſit aut debeat ediſcere poterit ex Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 25. *de Regular.* & ex poſterioribus Rom. Pontif. ea de re Conſtitutionibus, præſertim Gregorii XV. quæ incipit. *Inſcrutabili Dei providentia*, quorum autoritate niſi ſpecialiter nitantur decreta Sinodalia, utique arctabunt illa 89 tantùm Monaſteria, quæ ipſis Ordinariis ſunt ſubjecta. In aliis autem Monaſteriis Epiſcopi ſcire debent ſe à Concilio 90 Tridentino datos eſſe executores eorum quæ in decretis *d. ſeſſ.* 25. *de Regul.* continentur, In quibus provinciale Concilium Epiſcoporum negligentiam ſupplere & coercere debet eo tamen modo & forma prout in ipſo Concilio Tridentino diſpoſitum eſt, *ead. ſeſſ. cap. ult.*

91 Et quia non omnia Conſtitutionibus præcisè & ſub pœnis comprehendi poſſunt aut expedit, nec omnes quibus uſui eſſe poſſunt decreta Sinodi, ſubjiciuntur illius juriſdictioni, advertendum erit ne decreta ipſa videantur minùs conſideratè concepta, ſeu ſcripta, aut executione fruſtrentur.

Quoniam verò Prælati munus eſt docere ac doceri, *cap. Non oportet*, 18. *diſtinct.* Suſcipiet Sinodus hanc quoque partem erudiendi tam Epiſcopos, qui ad Sinodum accedunt ut doceant & doceantur, quàm inferiores, maximè Sacerdotes quorum ignorantia valdè periculoſa eſt in his quæ animarum curam & ſalutem concernunt. De Sacramentis igitur, eorumque adminiſtratione explicabit quæ ſcitu ſunt neceſſaria, eaque accuratiùs ediſci mandabit. De ſingulis Clericorum functionibus diligenter edocebit, & quæ in materia morum ſolent frequenter ſcrupulum injicere timoratis conſcientiis, elucidabit adhærendo probatis autoritatibus & receptis in Eccleſia Catholica ſententiis.

Interſeret etiam Sinodus Provincialis frequentes exhor- 92 tationes de rebus quæ opportuè occurrent & ſub juriſdictione & coercitione illius non cadunt, nec pœnis ſanciri poſſunt, & cùm ſermo dirigatur ad perſonas, quæ non ligantur Provincialibus decretis, ſanè in quibuſvis generibus cauſarum & negotiorum, ſi exhortationes hujuſmodi fuerint plenæ paternæ charitatis, non minùs efficaces eſſe poterunt ad perſuadendum, quàm ſi legibus præciperentur.

Porrò ipſa Sinodus decreta puro & Eccleſiaſtico ſtilo 93 conſcribantur, ut Chriſtianam pietatem non rudem ſimplicitatem potiùs quàm exquiſitam latinitatem redoleant. Uſitata igitur à ſanctis Patribus & Sum. Pontif. verba in rebus præcipuè Eccleſiaſticis uſurpentur, nec nova vocabula in Eccleſia ex profanis Ethnicorum ſcriptis invehantur quæ rebus obſcuritatem offendere & Catholicis ſtomachum movere poſſint.

Demùm cùm Provinciale Concilium abſolvendum erit, 94 quæcumque in eo conſtituta fuerint coram Patribus Concilii relegentur, quibus ſub judicio & correctione Sanctæ Sedis Apoſtolicæ cum Metropolitano reliqui comprovinciales Epiſcopi ſubſcribent.

Illa in unum volumen redacta antequam publicentur ad 95 S. D. N. cum litteris Metropolitani vel totius Sinodi tranſmittentur, ut à Sede Apoſtolica revideantur, corrigantur, atque probentur, itaque correcta executioni demandentur. His etiam ſubjici poterunt ea, quæ ad promovendum pro- 96 vinciæ profectum in Eccleſiaſtica diſciplina vel ad occurrendum impedimentis, atque periculis Sinodus Provincialis Sanctiſſim. D. N. proponenda judicaverit.

Decimò. Quæro, quæ ſit Metropolitani autoritas in Si- 97 nodo Provinciali. Solutio patebit ex ſubjectis declarationibus Sacræ Congregationis Concilii.

Cùm quæreretur. An Archiepiſcopus ſolus juſtis de cau- 98 ſis poſſet abſque aliis Epiſcopis diſſolvere Concilium, Sacra Congregatio cenſuit non poſſe, niſi de conſilio & aſſenſu Coepiſcoporum. Archiepiſcopus ex Sacra Congregatione licet ſit Caput Concilii & Præſidens, non niſi conſilio & aſſenſu Coepiſcoporum poterit cuipiam ſilentium indicere vel jubere aliquod ſcriptum aut libellum legi vel tunc non legi ſeu mandare aliquem tunc exire à Concilio vel intrare etiam- 99 ſi accedat, ut aliquis ex Epiſcopis impediat, aut perturbet, aut cum Archiepiſcopo minùs urbanè ſe gerat; cùm tamen ipſius ſit Concilium dirigere, poterit ex ſe mandare, ne quis loquatur extra locum neve perturbetur Concilium.

An Metropolitanus poſſit cognoſcere de cauſis civilibus 100 Epiſcoporum, nec non eorum, qui dictis Epiſcopis ſunt ſubditi, Sacra Congregatio cenſuit poſſe, etiam quandò Epiſcopus agit contra Epiſcopum cæteroqui non poſſe niſi in caſibus in jure expreſſis.

An Archiepiſcopus poſſit procedere per cenſuras & alias 101 pœnas contra Epiſcopos illos qui uſurpant Archiepiſcopi juriſdictionem in Concilio, ſive extra illud volentes cognoſcere de aliquibus cauſis ad Tribunal & curiam ipſius Archiepiſcopi pertinentibus, Sacra Congregatio cenſuit non poſſe, niſi extra Concilium Provinciale juxta Canonicas ſanctiones.

Et cùm ex Concilio Tridentino caveatur, ut Archiepiſ- 102 copus poſſit viſitare ſuffraganeos cauſa cognita & probata 103 in Concilio Provinciali, An neceſſarium erit facere informationem de cauſis urgentibus, ut debeant viſitari & primitus Epiſcopum vocari & audiri in Concilio Provinciali, ut videatur quid reſpondeant antequam Concilium Provinciale ordinet & declaret an ſit locus, ut Archiepiſcopus poteſt viſitare Suffraganeos, eo quòd adſit querela & libellus ſeu memoriale contra dictos Epiſcopos & perſonas ſuarum Diœceſum, abſque eo quòd dictus Epiſcopus & reliquæ perſonæ ſint præſentes, niſi cauſæ viſitationis decernendæ cognoſcantur & probentur.

Verùm cùm hæc omnia in Concilio Provinciali ex ſuffra- 104 ganeorum & Metropolitani ſententia peragi debeant; ſi Metropolitanus eſt unius ſententiæ, ſuffraganei autem alterius, S. D. N. dixit ſententiam prævalere ſuffraganeorum, & hoc quia habent votum deciſivum & ſunt conjudices, & quia Doctores dicunt, quòd debet Metropolitanus ſtatuere de conſilio & aſſenſu eorum, ſeu majoris partis, ut pleniùs dictum eſt ſuprà in octava quæſtione.

Undecimò quæro qua pœna ſint puniendi Metropoli- 105 tani & Epiſcopi negligentes ſtatis temporibus celebrare Provincialem vel Diœceſanam Sinodum.

Solutio, textus *in cap. Quoniam quidem*, 18. *diſtinction.* 106 ſimpliciter dicit, Canonicis pœnis ſubjaceat, nec aperit quænam ſint hujuſmodi pœnæ, ſed in hoc cap. expreſsè

ſtatuitur, ut quiſquis neglexerit hæc adimplere à ſui executione officii ſuſpendatur. Non eſt ergò pœna latæ ſententiæ, ſed ferendæ ſecundum Hoſt. *hic in fin.* & Joan. Andr. *n. 7. in verb. Suſpendantur.* Et ita intelligo decretum Lateranen. Concilii ſub Leone X. *in Conſtitutione ſupra citata in fine primæ quæſt.* hìc, *Circa hoc autem negligentes pœnas in eiſdem Canonibus contentas ſe noverint incurſuros.* Nec non Concilii Tridentini *in dict. c. 2. in fin. ſeſſ.* 24. hìc. *Quòd ſi in his tam Metropolitani, quàm Epiſcopi, & cap. negligentes fuerint, pœnas ſacris Canonibus ſancitas incurrant.* Nam etſi *verb. incurrant*, ex ſui natura ſit latæ ſen- 108 tentiæ, Clem. 1 *de decim.* & ibi gloſſ. *in verb. Incurrant*, Paul. Laur. Imol. Card. *in 27. quæſt. de uſur. cap. ult.* & ibi gloſſ. *in verb. incurat, de offic. deleg. lib. 6.* Tiraquel. *in l. Si unquam, in verb. Revertatur, numer.* 145. *Cod. de revoc. donation.* & ex ſententia Sacræ Congregationis dixi *in c. Sacro, in 3. quæſt infrà de ſententia excommunicationis* tamen ſecùs eſt hoc caſu, cùm præcitata decreta relationem habeant ad pœnas à jure ſtatutas, & ita S. Congreg. intellexit verba d. c. 2. in ſubjectis declarationibus.

109 Dubitatum fuit primò, an Epiſcopi negligentes in congreganda Diœceſana Sinodo infra ſex menſes poſt celebratum Provinciale Concilium, ut in ea notificent ejuſdem Provincialis Concilii Decreta, incurrant pœnam ſuſpenſionis duorum menſium, juxta caput finale, *decimâ octavâ diſtinctione.*

Secundò, an ex Decreto *c. 2. ſeſſ.* 14. Tridentini Concilii dici poſſit imponi Epiſcopo non celebranti quotannis Diœceſanam Sinodum, pœnam ſuſpenſionis de qua *in c. Sicut olim de accuſat.*

Tertiò, dato quòd cenſeatur impoſita, an ipſa pœna quæ ſecundum dictum caput *Sicut olim* incurritur mediante ſententià, hodiè ipſo jure incurratur propter illa verba dicti capitis 2. *in fine* hìc, pœnas Sacris Canonibus ſancitas incurrant.

Ad primum Sacra Congregatio reſpondet Epiſcopum teneri ad congregandam dictam Sinodum Diœceſanam, juxta dictum caput finale & Doctores *ibidem.* Nec Tridentinum Concilium Epiſcopum ab hoc onere liberavit, ideò ad tollendum omnem ſcrupulum ab eo qui omiſit eam Sinodum celebrare, petendam abſolutionem à Papa & monendum Epiſcopum per Litteras Sacræ Congregationis, ut deinceps ſervet dictum caput finale.

Ad ſecundum cenſuit incurrere pœnam ſuſpenſionis, quia dictum caput *Sicut* diſponit æquè in Diœceſana Sinodo ac in Provinciali, ut per Abbatem ibidem in Summario & *in c. 2. ſeſſ.* 24. Trident. Concil. colligitur in appoſita pœna Epiſcopis negligentibus convocare Diœceſanam, in ultimis verbis *d. c. 2. hic Si Metropolitani vel Epiſcopi negligentes fuerint &c* quæ verba debent referri tam ad Provincialem quàm Diœceſanam Sinodum. Quam Congregationis Sententiam itidem Sanctiſſimus approbavit & Epiſcopo abſolutionem conceſſit.

Ad tertium cenſuit per Concilium Tridentinum non eſſe alteratum nec immutatum modum incurrendi pœnam, *d. c. Sicut olim*, quia Concilium utitur his verbis *Incurrat pœnas ſancitas* quæ nihil innovant.

Rursùs Epiſcopus Comen. jam annum omiſerat celebrare 110 Sinodum Diœceſanam, duabus de cauſis. Primò, quia Clerus Valtellinæ & Clavenæ ſuæ Diœceſis nec venerat nec excuſatores miſerat formidine ſuorum Dominorum temporalium Catholicæ Fidei oppugnatorum. Secundò, quia cùm nunquam eſſet celebrata Sinodus Provincialis cenſuit Epiſcopus ſuperſedendum donec celebraretur, ut quæ in ea ſtatuerentur & ederentur Decreta, legi poſſent in Sinodo Diœceſana.

Sacra Congregatio negotium hoc ad Sanctiſſimum rejecit, qui nullam ex rationibus ſeu excuſationibus approbavit, ideò dixit quòd Epiſcopus quotannis celebret Sinodum ſuam Diœceſanam, ut tenetur, & qui verentur accedere, ſatis eſſe ut mittant Procuratores ad excuſandum ſe, reliqui verò qui nullam cauſam habent quominùs ad Sinodum accedant, cogantur, & fiat Sinodus cum his qui poſſunt venire & veniunt. Pro omiſſione autem in præteritum facta, Sanctitas Sua abſolvit Epiſcopum & diſpenſat quatenùs opus ſit.

Duodecimò & ultimò quæro pro complemento materiæ, quæ 111 ſit pœna Epiſcoporum non accedentium ad Sinodum Provincialem.

Solutio. Variæ pœnæ à Sacris Canonibus ſtatutæ reperiuntur, nam *in c. Si ægrotans* 5. *q.* 3. à Communione ſuſpenditur. Item *in c. Si quis* 18. *diſt.* alienus erit à fratrum communione uſque ad proximam Sinodum à charitate fratrum & Eccleſiæ communione priventur. Item *in c. Si quis Epiſcoporum, d. diſt.* 18. uſque ad futurum Concilium cunctorum Epiſcoporum communione privetur. Item *in c. placuit, eád. diſt.* Eccleſiæ ſuæ communione debent eſſe contenti, id eſt cum aliis Epiſcopis non communicent, ut hìc in gloſſa ultima. Undè non erit talis Epiſcopus prohibitus celebrare Divina Officia & Sacramenta recipere, nec cum cæteris Epiſcopis vel aliis communicare, ſed tantùm ſuſpenſus erit à communibus negotiis cum aliis Epiſcopis, nec poterit intereſſe ſcrutinio Epiſcoporum nec eorum conſecrationi & aliis communiter pertractandis cum Metropolitano & Epiſcopis; & ſequitur Præpoſitus *in d. c. placuit in fine* Card. Jacobat. *de Concil. lib. 2. art. 5. in princ. fol.* 111. Item ex Concilio Toletano XI. *c.* 15. Unius anni communione privetur. Item ex Concilio apud Alterin. *c.* 11. Burcard. *lib.* 1. *c.* 51. Ivo *part.* 5. *c.* 162. Pro prima vice graviter objurgentur, deindè interdicitur eis Miſſas celebrare. Item ex Concilio Meldenſi 37. ceſſet ab Officio donec ſatisfaciat fratribus. Item ex VIII. Sinodo *c.* 17. Metropolitanus qui ad Sinodum Patriarchæ vocatus ire neglexerit, primo tempore ſegregetur & durante contumacià deponatur.

De impedimentis autem non accedentium ad Sinodum Provincialem, vide quod ſcripſi *in c. Ego N. à n. 9. ſuprà de jurejur.*